

Innst. 126 L

(2013–2014)

Innstilling til Stortinget fra arbeids- og sosialkomiteen

Prop. 202 L (2012–2013)

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om endringer i lov om Statens pensjonskasse og enkelte andre lover (ny uførepensjonsordning)

Til Stortinget

1. Innledning

I proposisjonen fremmes forslag til nye regler om uførepensjon i:

- lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse,
- lov 26. juni 1953 nr. 11 om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv.,
- lov 22. juni 1962 nr. 12 om pensjonsordning for sykepleiere,
- lov 16. desember 2011 nr. 60 om pensjonsordning for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer (stortings- og regjeringspensjonsloven).

Det er lagt vekt på å videreføre en god uføreordning for offentlig ansatte som er tilpasset den nye uføretrygden i folketrygden og nye skatteregler for uføreytelser. Den nye ordningen er utformet slik at den er enklere å forstå enn dagens uføreordning i offentlig tjenstepensjon.

Når det gjelder endringer i andre lover vises det til proposisjonens kapittel 6. Det foreslås her at uføreordningen for pensjonsordningen for sykepleiere og pensjonsordningen for apotekvirksomhet mv. utformes på samme måte som i lov om Statens pensjonskasse. Tilsvarende endringer gjennomføres for pensjonsordningen for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer.

Det vises til proposisjonens kapittel 10 der det er nærmere redegjort for merknader til de enkelte bestemmelsene i lovforslaget.

Når det gjelder departementets forslag i høringsnotatet, samt høringsinstansenes syn, vises det til de enkelte kapitlene i proposisjonen der dette er nærmere omtalt.

1.1 Bakgrunn for lovforslaget

Det vises til proposisjonens kapittel 2 der det er redegjort nærmere for bakgrunnen for forslagene i proposisjonen, samt om ny uføretrygd i folketrygden. Arbeidet med pensjonsreformen har pågått siden 2001. Stortinget vedtok i desember 2011 regler for ny uføretrygd i folketrygden. Uføretrygden skal tilsvare 66 pst. av tidligere inntekt, det skal bli enklere å kombinere uføretrygd og arbeid, og ytelsen skal skattlegges som lønn. Også uføreytelser fra tjenstepensjonsordninger skal skattlegges som lønn. Det tas sikte på at reglene skal tre i kraft fra 2015. Omleggingen fra uførepensjon til uføretrygd i folketrygden gjør at også uførepensjonen fra offentlige tjenstepensjonsordninger må legges om.

Forslaget har vært ute på høring. I forkant av høringen ble det gjennomført flere møter med arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjonene om arbeidet med ny uførepensjon i de offentlige tjenstepensjonsordningene. Det vises for øvrig til omtalen av høringsinstansenes merknader under behandlingen av de ulike forslagene i proposisjonen.

Det opplyses at det vil være behov for ytterligere regelverksavklaringer. Blant annet innebærer dette at det må foretas endringer i samordningsregelverket. Departementet vil komme tilbake til Stortinget med forslag om tilpasninger i samordningsregelverket.

1.2 Dagens uførepensjon i de offentlige tjenestepensjonsordningene

Det vises til proposisjonens kapittel 3 for nærmere omtale av dagens uførepensjon i de offentlige tjenestepensjonsordningene, herunder:

- Generelt om tjenestepensjonsordningene i offentlig sektor,
- Uførepensjon i offentlig sektor,
  - Vilkår for uførepensjon,
  - Beregning av uførepensjon (Beregning av brutto uførepensjon, Barnetillegg, Samordning med folketrygden og Avkorting av uførepensjon mot arbeidsinntekt),
  - Skatt på uførepensjon (Uførepensjon fra offentlig tjenestepensjonsordning og fra folketrygden, Uførepensjon fra offentlig tjenestepensjonsordning og arbeidsavklaringspenger fra folketrygden, Uførepensjon fra offentlig tjenestepensjonsordning uten rett til noen folketrygdtytelse),
  - Kompensasjonsgrader før og etter skatt.

På samme måte som alderspensjon i de offentlige tjenestepensjonsordningene er uførepensjonene bruttopensjoner som samordnes med uførepensjon fra folketrygden.

1.3 Komiteens behandling

Det vises til at proposisjonen først ble fremmet av regjeringen Stoltenberg II 4. oktober 2013. Den nye regjeringen Solberg opprettholdt proposisjonen.

Som ledd i komiteens behandling av proposisjonen ble det 9. januar 2014 avholdt høring i saken. Følgende deltok på høringen:

- KS
- NHO
- Arbeidsgiverforeningen Spekter
- LO kommune
- Akademikerne
- Unio
- YS
- LO stat
- Landslaget for offentlige pensjonister (LOP)

I forbindelse med komiteens behandling oversendte Arbeiderpartiets stortingsgruppe 15. januar 2014 spørsmål til statsråden med bakgrunn i de problemstillinger som ble reist av arbeidstakerorganisasjonene under høringen om beregningsgrunnlaget, som er lagt til grunn i proposisjonen. Brevet, samt statsrådets svar av 4. februar 2014, følger vedlagt innstillingen.

1.4 Komiteens innledende merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Dag Terje Andersen, Fredric Holen Bjørdal, Lise Christoffersen, og Anette Trettebergstuen, fra Høyre, Stefan Heggelund, lederen Arve Kambe, Bente Stein Mathisen og Bengt Morten Wenstøb, fra Fremskrittspartiet, Tor André Johnsen og Erlend Wiborg, fra Senterpartiet, Per Olaf Lundteigen, fra Venstre, Sveinung Rotevatn og fra Sosialistisk Venstreparti, Johnny Ingebrigtsen, viser til at denne saken er en oppfølging av Prop. 130 L (2010–2011) Endringer i folketrygdloven (ny uføretrygd og alderspensjon til uføre) som var en nødvendig tilpasning til pensjonsreformen av folketrygdens ytelser til uføre. Men uførefor reformen var også et ledd i en fornyelse av folketrygdens stønadsordninger for personer med helseproblemer: sykepenger, arbeidsavklaringspenger og uførepensjon.

Etter alderspensjon er uførepensjonen den trygdeytelsen som flest mottar.

Komiteen vil påpeke at det er flere fordeler ved å beskatte alle i yrkesaktiv alder etter de samme skattereglene. Det blir forutsigbart for dem som kan kombinere uføretrygd og arbeid, noe som styrker målet om sømløse overganger. Komiteen viser til at ved å ha felles skatteregulverk, vil det være enklere å utforme treffsikre regler.

Omtrent 1/3 av alle arbeidstakere i Norge omfattes av en offentlig tjenestepensjonsordning. Dette gjelder arbeidstakere i stat, kommune, fylkeskommune, helseforetak og enkelte virksomheter med offentlig tilknytning. Ordningen i staten danner mønster for de øvrige offentlige tjenestepensjonsordningene.

Et medlem av en offentlig tjenestepensjonsordning som ikke kan fortsette i sin vanlige stilling på grunn av sykdom eller skade, har rett til uførepensjon. Uførepensjonen utbetales normalt etter ett års sykmelding. I de offentlige tjenestepensjonsordningene er det ikke krav om at uførheten er varig. Det kan dermed utbetales uførepensjon til personer som har arbeidsavklaringspenger eller uførepensjon fra folketrygden.

I folketrygden gis det ikke uførepensjon for lavere uføregrad enn 50 pst., eller 40 pst. for personer som går over fra arbeidsavklaringspenger til uførepensjon. Uførepensjon ytes frem til aldersgrensen for stillingen.

Uførepensjonsordningene i de offentlige tjenestepensjonsordningene er utformet som bruttoordninger. Det innebærer at det er den offentlige tjenestepensjonen som i hovedsak bestemmer det samlede pensjonsnivået. Den enkelte mottar pensjon fra folketrygden uavkortet, mens tjenestepensjonsordningene

gene gjør samordningsfradrag for ytelsene fra folketrygden. Skattereglene avhenger av hvilken folketrygdytelse det samordnes med, slik at personer med samme brutto uførepensjon mottar forskjellig samlet ytelse, både før og særlig etter skatt, avhengig av hvilken folketrygdytelse de mottar. Når tjenestetiden er kortere enn 30 år, og når gjennomsnittlig deltidsprosent er lavere enn 100 pst., reduseres pensjonen forholdsmessig.

Oppsatt uførepensjon beregnes av pensjonsgrunnlaget på fratredelsestidspunktet. Pensjonsgrunnlaget reguleres deretter med lønnsveksten (tilsvarende økningen i folketrygdens grunnbeløp) frem til tidspunktet det ytes pensjon. Kravet til full tjenestetid i disse tilfellene er hvor mange år man teoretisk sett kunne ha oppnådd ved å arbeide helt frem til aldersgrensen, maksimalt 40 år og minst 30 år.

Alle med uførepensjon fra offentlige tjenstepensjonsordninger som forsørger barn under 18 år, kan ha krav på et tillegg til uførepensjonen. For hvert barn utgjør barnetillegget 10 pst. av brutto tjenstepensjon. Bruttopenasjonen (før samordning) inkludert tillegg for barn kan likevel ikke overstige 90 pst. av pensjonsgrunnlaget.

Etter samordningsloven skal uførepensjon fra offentlige tjenstepensjonsordninger samordnes med blant annet uførepensjon fra folketrygden. Som hovedregel skal det gjøres fradrag i tjenstepensjonen for hele tilleggspensjonen/særtillegget. For folketrygdens grunnpensjon er fradraget 75 pst. av grunnbeløpet (G). Systemet innebærer at pensjonisten er garantert en samlet pensjon på minst 66 pst. av sluttlønnen (bruttogarantien) ved full opptjeningstid. Fullt opptjent grunnpensjon i folketrygden ytes i dag med enten 85 eller 100 pst. av G, mens samordningsfradraget for grunnpensjonen er begrenset til 75 pst. av G, justert for stillingsbrøk. Minst 0,10 G holdes dermed utenfor samordning (omtales som grunnpensjonsfordelen). Dette betyr at alle som har full opptjeningstid, får en samlet pensjon som er høyere enn bruttogarantien (66 pst.). De detaljerte samordningsreglene er med andre ord utformet slik at alle uførepensjonister i tjenstepensjonsordningene som har full opptjening, får utbetalt mer enn bruttogarantien på 66 pst. i samlet pensjon.

Uførepensjon fra offentlige tjenstepensjonsordninger samordnes ikke med barnetillegg fra folketrygden.

Uførepensjon fra offentlige tjenstepensjonsordninger skal normalt avkortes når pensjonisten har arbeidsinntekt. Det fastsettes da en ny, lavere uføregrad. Reglene for når en uførepensjon skal reduseres i slike tilfeller, er noe forskjellige i de ulike tjenstepensjonsordningene.

Uførepensjonister betaler mindre skatt enn lønns-takere med samme inntekt. Disse skattefordelene var

tidligere felles for alders- og uførepensjonister. Skattereglene for personer som mottar uførepensjon skiller seg fra skattereglene for lønns-takere på følgende punkter: skattebegrensningsregel, særfradrag, minste-fradrag og lavere trygdeavgiftssats.

Komiteen viser til at mens dagens uførepensjon i folketrygden i det vesentlige blir beregnet som en alderspensjon, er den nye uføretrygden løsrevet fra alderspensjonsregelverket og vil i større grad erstatte den inntekten som er falt bort på grunn av uførheten. Komiteen vil også peke på at omleggingen i folketrygden fra uførepensjon til uføretrygd gjør at også uførepensjonen fra offentlige tjenstepensjonsordninger må legges om. Årsaken er at dagens bruttoordning innebærer at økt bruttoytelse fra folketrygden i utgangspunktet ville føre til en tilsvarende reduksjon i nettoytelsen fra tjenstepensjonsordningen. Siden nye skatteregler innebærer at skatten øker, ville inntekten etter skatt blitt lavere dersom samlet uføreytelse før skatt var uendret.

Komiteen støtter forslaget om at ny uføreordning for offentlig ansatte innføres for nye mottakere fra 2015, samtidig og samkjørt med innføring av ny uføreordning i folketrygden.

Komiteen viser til at uføretrygden skal sikre inntekt til personer som på grunn av sykdom, skade eller lyte har fått sin inntektsevne eller arbeidsevne varig nedsatt. Det er et vilkår for rett til uføretrygd at evnen til å utføre inntektsgivende arbeid er varig nedsatt med minst halvparten. For personer som mottar arbeidsavklaringspenger når krav om uføretrygd settes frem, er det tilstrekkelig at inntektsevnen er nedsatt med 40 pst. Det gis hel uføretrygd til personer som er helt arbeidsuføre, og gradert uføretrygd til de som er delvis arbeidsuføre. Hel uføretrygd ytes med 66 pst. av tidligere inntekt, som er gjennomsnittet av pensjonsgivende inntekt i de tre beste av de fem siste årene før uførheten oppsto. Det medregnes inntekt opp til 6 G. Minsteytelsen er 2,28 G (ordinær sats) for gifte/samboere og 2,48 G (høy sats) for andre. Den særlige minstesikringen for unge uføre er noe høyere.

Det kreves 40 års trygdetid i Norge for å få full uføretrygd. Når trygdetiden er kortere, avkortes uføretrygden forholdsmessig. Det medregnes fremtidig trygdetid fra uføretidspunktet til og med det året vedkommende fyller 66 år. Uføretrygden reguleres årlig i takt med økningen i folketrygdens grunnbeløp.

De nye reglene for beregning av uføretrygd gjelder fullt ut for nye mottakere. Personer som mottar uførepensjon når reglene om uføretrygd trer i kraft, får ikke fastsatt uføreytelsen på nytt etter de nye beregningsreglene, men skal overføres til det nye regelverket på en slik måte at uføreytelsen etter skatt blir på samme nivå som tidligere. Regjeringen vil gi nærmere overgangsregler i forskrift.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, legger til grunn at hovedtrekkene i endringene i de lovfestede tjenestepensjonsordningene som foreslås i proposisjonen her, også gis virkning for de øvrige offentlige tjenestepensjonsordningene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at forslagene i Prop. 202 L (2012–2013) omhandler de lovfestede tjenestepensjonsordningene, og at tilsvarende endringer i øvrige tjenestepensjonsordninger i offentlig sektor vil måtte bli gjenstand for forhandlinger mellom partene, i den grad ordningene inngår som tariffestede rettigheter.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser videre til brev fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe, av 15. januar 2014 (vedlagt), med spørsmål som ble reist av arbeidstakerorganisasjonene under høringen om beregningsgrunnlaget som er lagt til grunn i proposisjonen. Disse medlemmer viser i den forbindelse til statsrådets svarbrev, av 4. februar 2014 (vedlagt), der det fremgår at disse forholdene er vurdert under utarbeidelsen av forslagene i proposisjonen. Disse medlemmer viser til samme svarbrev, der det også er foretatt en beregning av kostnadene ved arbeidstakerorganisasjonenes forslag til endringer i beregningsreglene for ny uførepensjonsordning i Statens pensjonskasse.

2. Hovedvalg for ny uførepensjon i de offentlige tjenestepensjonsordningene

2.1 Omlegging til nettoordning

2.1.1 Departementets forslag

Det foreslås at dagens uføreordning legges om fra en bruttoordning til en nettoordning. Dette vil også gi det klart enkleste regelverket.

2.2 Spørsmål om å legge om uføreordningen i offentlig tjenestepensjon til en ren forsikringsordning

2.2.1 Departementets forslag

Det blir her drøftet om uføreordningen skal legges om til en ren forsikringsordning der tjenestetid ikke vil påvirke uførepensjonen, og der de som slutter i offentlig sektor ikke får med seg rett til såkalt oppsatt uførepensjon.

Etter innspill i høringsrunden og de vurderinger som er foretatt, foreslås det at uførepensjonsordningen i de offentlige tjenestepensjonsordningene ikke utformes som en ren forsikringsordning nå. Det tas

sikte på å arbeide videre med spørsmålet, blant annet i lys av løsningen som velges for privat sektor.

2.3 Vilkår for å få uførepensjon – sykdomsbegrep

2.3.1 Departementets vurdering og forslag

Det foreslås at det innføres et formelt skille mellom en midlertidig og en varig uførepensjon, og at det skal legges til grunn samme sykdomsbegrep som i folketrygden. Bestemmelsene om at det kan gis uførepensjon fra fylte 64 år ved alderssvikelse, foreslås ikke videreført.

2.4 Minste uføregrad

2.4.1 Departementets forslag

I ny uføretrygd i folketrygden er det vedtatt at uføretrygden faller bort dersom arbeidsinnsatsen trappes opp slik at inntekten utgjør mer enn 80 pst. av inntekten før uførhet.

Det er bare i de offentlige tjenestepensjonsordningene at det ikke er noen nedre grense for uførhet for å bli innvilget uførepensjon. Det foreslås at det skal være en nedre grense på 20 pst. for uførhet som gir rett til pensjon.

2.5 Beregning av ny uførepensjon

2.5.1 Departementets forslag

Det foreslås nye beregningsregler for uførepensjon i de offentlige tjenestepensjonsordningene. Pensjonen skal bestå av summen av et inntektsuavhengig kronebeløp på 0,25 G, likevel ikke mer enn 6 pst. av pensjonsgrunnlaget og 3 pst. av pensjonsgrunnlaget opp til 6 G. Det gis i tillegg 69 pst. av pensjonsgrunnlaget for inntekt i intervallet 6–12 G. Personer som ikke har noen ytelse fra folketrygden på grunn av lav uføregrad, får i tillegg 66 pst. av pensjonsgrunnlaget for inntekt opp til 6 G. Uførepensjonen reduseres etter uføregrad og tjenestetid.

De nye beregningsreglene skal være like for alle, uavhengig av hvilken folketrygdytelse uførepensjonen fra offentlig tjenestepensjon kombineres med. Forslaget gir ansatte i offentlig sektor om lag like god kjøpekraft med forslaget til nye regler som de ville fått med en videreføring av dagens ordning.

Det foreslås at sluttlønn (pensjonsgrunnlaget) videreføres som beregningsgrunnlag for ny uførepensjon i offentlige tjenestepensjon. Det vil si at når det i utkastet til § 28 i lov om Statens pensjonskasse refereres til pensjonsgrunnlaget, vil dette si sluttlønn, jf. lov om Statens pensjonskasse kapittel 3. Det bemerkes likevel at det på sikt kan bli aktuelt å vurdere en tilnærming av beregningsgrunnlaget for uførepensjon fra offentlige tjenestepensjonsordninger til beregningsgrunnlaget for uføretrygd i folketrygden.

2.6 Utforming av barnetillegg til uførepensjon

2.6.1 Departementets forslag

Barnetillegget i offentlig tjenstepensjon bidrar til svært høye kompensasjonsgrader, og det er spesielt vanskelig å forsvare for høytlønnte. Flertallet av høringsinstansene uttaler også at nivået på barnetillegget bør reduseres.

Det foreslås derfor nye regler når det gjelder beregning av barnetillegg. Etter forslaget skal barnetillegget for hvert barn utgjøre 4 pst. av pensjonsgrunnlaget opp til 6 G. Samlet barnetillegg kan likevel ikke overstige et beløp tilsvarende 12 pst. av pensjonsgrunnlaget opp til 6 G.

2.7 Beregning av uførepensjon i særlige tilfeller

Uførepensjon som atføringsstøtte – departementets forslag

Det foreslås å oppheve særregelen om beregning av uførepensjon fra blant annet Statens pensjonskasse for personer som tar opplæring for å få annet høvelig arbeid.

Uførepensjon til dem som ikke får uføretrygd fordi de ikke fyller kravet til forutgående medlemskap – departementets forslag

Det foreslås at uførepensjoner skal beregnes likt for alle, uansett om pensjonisten i spesielle tilfeller ikke har rett til folketrygd på grunn av manglende forutgående medlemskap.

2.8 Avkorting av uførepensjon mot arbeidsinntekt

2.8.1 Departementets forslag

Det foreslås nye regler for avkorting av uførepensjon mot arbeidsinntekt, i tråd med det som er vedtatt innført i den nye uføretrygden i folketrygden. Det vises til at forslaget til nye avkortingsregler har bred støtte blant høringsinstansene.

Det foreslås derfor at det fastsettes en inntektsgrense når midlertidig uførepensjon og uførepensjon innvilges, og at pensjonen skal avkortes ved inntekt over denne grensen. Inntektsgrensen skal utgjøre den inntekten vedkommende er forutsatt å kunne skaffe seg etter uførheten ved å utnytte sin restinntektsevne. Det foreslås at uførepensjonister som mottar uføretrygd fra folketrygden, skal få økt inntektsgrensen med 0,4 G (fribeløp).

Uføre som har arbeidsinntekt skal få redusert uførepensjonen med arbeidsinntekten som overstiger inntektsgrensen multiplisert med kompensasjonsgraden i tjenstepensjonsordningen ved full uførhet.

Dersom pensjonisten mottar barnetillegg, foreslås det at barnetillegget skal reduseres i samme for-

hold som uførepensjonen er redusert på grunn av arbeidsinntekt.

2.9 Overgang fra uførepensjon til alderspensjon

2.9.1 Departementets forslag

Det foreslås at uføre med aldersgrense 70 år skal gå over på alderspensjon ved fylte 67 år, slik at de frem til 67 år vil motta en uførepensjon fra tjenstepensjonsordningen som er tilpasset uføretrygden fra folketrygden, mens de fra 67 år vil motta alderspensjon både fra tjenstepensjonsordningen og folketrygden. Dette vil gi et enklere og mer logisk system og sikre at uføre får en ytelse fra tjenstepensjonsordningen som er tilpasset ytelsen fra folketrygden.

Uførepensjonister som har lavere aldersgrense enn 70 år vil fortsatt gå over på alderspensjon ved aldersgrensen. Det vil senere bli foreslått regler for hvordan disse skal få samordnet alderspensjonen fra tjenstepensjonsordningen med uføretrygden fra folketrygden i perioden før fylte 67 år.

Det foreslås at uføre skal få medregnet tjenestetid til aldersgrensen, men ikke lenger enn til 67 år. Både personer med aldersgrense 70 år og personer med lavere aldersgrense vil dermed få medregnet tjenestetid frem til de går over på alderspensjon.

2.10 Komiteens merknader

Omlegging til nettoordning

I proposisjonen foreslås det at ny uførepensjonsordning skal være en nettoordning. Det vil si uførepensjonen skal beregnes som en selvstendig ytelse, og beregningen skal verken være knyttet til beregningen av alderspensjon i tjenstepensjonsordningen eller til beregningen av uføretrygd i folketrygden. Begrunnelsen for forslaget er blant annet at dette vil gi et enklere regelverk.

Komiteen har notert seg at dette er et forslag som har fått støtte fra både arbeidsgiversiden og arbeidstakersiden i høringsprosessen. Komiteen mener forslaget bidrar til et enklere regelverk, at samordningsreglene bortfaller og gjør beregningene mer forståelige for pensjonsmottakerne. På denne bakgrunn støtter komiteen at uførepensjonsordningen i de offentlige tjenstepensjonsordningene utformes som en nettoordning.

Spørsmål om å legge om uføreordningen i offentlig tjenstepensjon til en ren forsikringsordning

Komiteen har notert seg at regjeringen i høringsnotatet skisserte en mulig løsning der ny uføreordning utformes som en ren forsikringsordning. Tjenestetid ville da ikke påvirket uførepensjonen fra tjenstepensjonsordningen, mens de som meldes ut

av pensjonsordningene til gjengjeld ikke ville fått med seg noen oppsatt rett.

Komiteen har også merket seg at det i høringsprosessen har vært en velvilje til at ny uføreordning blir en ren forsikringsordning blant arbeidstakerorganisasjonene under visse betingelser og dersom en slik ordning blir innført i privat sektor. Også arbeidsgiverorganisasjonene er i utgangspunktet positive til en slik omlegging, men mener det er nødvendig med en grundigere utredning. Det samme gjelder pensjonsleverandørene og finansnæringen.

Komiteen viser til at uførepensjonsløsning for privat sektor er under utredning og merker seg at regjeringen i høringsnotatet har presisert at løsningen for de offentlige ordningene må være tilpasset løsningen i privat sektor.

Komiteen forutsetter derfor at regjeringen kommer tilbake til Stortinget med en utredning for en vurdering av felles ordninger mellom privat og offentlig sektor basert på en forsikringsordning.

Vilkår for å få uførepensjon – sykdomsbegrep

Komiteen viser til at for å få uførepensjon fra de offentlige tjenstepensjonsordningene kreves det at inntektsevnen er nedsatt, og at årsaken til dette er sykdom eller skade. Det er ikke et krav om at uførheten skal være varig. I de fleste tilfellene gis det uførepensjon fra offentlig tjenstepensjonsordning i tillegg til uførepensjon fra folketrygden.

I proposisjonen foreslås det at det innføres et formelt skille mellom en midlertidig og en varig uførepensjon. Komiteen har notert seg at de høringsinstansene som har uttalt seg om forslaget, har støttet dette og slutter seg til forslaget.

Komiteen støtter også forslaget om å oppheve bestemmelsen om adgangen til å gi uførepensjon fra 64 år som følge av alderssvækkelse, på samme måte som en tilsvarende regel ble fjernet fra folketrygden når AFP ble innført og det ble åpnet opp for AFP ved 62 år. Komiteen har også merket seg at forslaget har fått støtte fra de høringsinstansene som har uttalt seg.

Komiteen mener det er svært viktig at det brukes felles sykdomsbegreper i de ulike tjenstepensjonsordningene og folketrygden. Dette er viktig for å sikre like rettigheter og sikre at begrepene er vitenskapelig basert og alminnelig anerkjent i medisinsk praksis. På denne bakgrunn støtter komiteen at det tas inn en bestemmelse om at folketrygdens sykdomsbegrep legges til grunn i alle de lovfestede offentlige tjenstepensjonsordningene.

Minste uføregrad

Komiteen viser til at i folketrygden må inntektsevnen være nedsatt med minst 50 pst. for å få uførepensjon, mens private tjenstepensjonsordningene

ikke kan gi uførepensjon dersom uføregraden er under 20 pst. I de offentlige tjenstepensjonsordningene er det ingen nedre grense for hvor lav uføregrad som gir rett til uførepensjon. I ny uføretrygd i folketrygden er det vedtatt at uføretrygden faller bort dersom arbeidsinnsatsen trappes opp slik at inntekten utgjør mer enn 80 pst. av inntekten før uførhet. Komiteen mener at det også i offentlig sektor bør være en nedre grense for størrelsen på det inntektsbortfallet tjenstepensjonsordningen skal dekke og dermed også en nedre grense for uførhet i tjenstepensjonsordningene. Komiteen mener også at dette vil være en administrativ forenkling.

På denne bakgrunn støtter komiteen forslaget.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til brev fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe, av 15. januar 2014, og svarbrev fra statsråden, av 4. februar 2014, om 80-prosentregelen og bortfall av uførepensjon. Av svarbrevet framgår det at det i tilfeller der deler av inntekten før og/eller etter uførheten kommer fra arbeid i privat sektor, kan det forekomme at uførepensjon ikke utbetales selv om uføregraden i den offentlige stillingen er større enn 20 pst. Motsatt kan det også forekomme at det likevel utbetales uførepensjon, selv om utbetalingsgraden i den offentlige ordningen er lavere enn 20 pst. Disse medlemmer viser til statsrådets opplysninger om at slike forhold har vært vurdert, og at det samlede inntektsbortfallet foreslås lagt til grunn.

Beregning av ny uførepensjon

Komiteen viser til regjeringens forslag der det fremkommer at ny uførepensjon i offentlige tjenstepensjonsordninger skal utgjøre 3 pst. av pensjonsgrunnlaget opp til 6 G og 69 pst. av pensjonsgrunnlaget for inntekt i intervallet 6–12 G. For personer som ikke har noen ytelse fra folketrygden på grunn av lav uføregrad, skal uførepensjonen beregnes som 69 pst. av pensjonsgrunnlaget opp til 12 G.

Regjeringen foreslår videre at uførepensjonen fra offentlige tjenstepensjonsordninger i tillegg skal ha et inntektsuavhengig kronebeløp på 0,25 G, men som maksimalt kan utgjøre 6 pst. av pensjonsgrunnlaget. Uførepensjonen justeres for tjenestetid og uføregrad. Regjeringen foreslår videre at de nye beregningsreglene skal være like for alle, uavhengig av hvilken folketrygdytelse uførepensjonen fra offentlig tjenstepensjon kombineres med. Regjeringen mener forslaget gir ansatte i offentlig sektor om lag like god kjøpekraft med forslaget til nye regler som de ville fått med en videreføring av dagens ordning.

Komiteen støtter forslaget om at sluttlønn videreføres som beregningsgrunnlag for uførepensjon i offentlige tjenstepensjonsordninger.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil bemerke at proposisjonen legger opp til svært høye kompensasjonsgrader i uføreordningen i offentlige tjenstepensjonsordninger, i noen tilfeller opp mot og over 100 pst.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at dekningsgraden i noen tilfeller kan bli høy, men understreker at dette gjelder få personer med svært lave pensjonsgrunnlag.

Komiteen har merket seg at samordningsreglene er utformet slik at ikke alle ytelser fra folketrygden trekkes fra ved samordning. Dette innebærer at alle med full tjenestetid vil få utbetalt mer enn 66 pst. av tidligere inntekt i samlet uførepensjon og at gjennomsnittet for denne gruppen har en kompensasjonsgrad på om lag 73 pst. i samlede ytelser før skatt.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at regjeringen i henhold til regjeringsplattformen vil gå gjennom dagens velferdsordninger for å sikre at det lønner seg å jobbe. Flertallet legger til grunn at en slik gjennomgang også vil inneholde en vurdering av kompensasjonsnivåene i det samlede uføregelverket. Flertallet imøteser en slik utredning fra regjeringen.

Utforming av barnetillegg til uførepensjon

BARNETILLEGG

Komiteen viser til at regjeringen i proposisjonen ser at barnetillegget i offentlig tjenstepensjon bidrar til svært høye kompensasjonsgrader og derfor har vurdert ulike modeller.

Regjeringen foreslår at barnetillegget utmåles som 4 pst. av pensjonsgrunnlaget opp til 6 G for hvert barn som forsørgeres, og at samlet barnetillegg begrenses til 12 pst. av pensjonsgrunnlaget opp til 6 G. Et barnetillegg på 4 pst. innebærer at en person med en lønn på 5 G vil få et barnetillegg på 0,2 G. Begrensningen på 6 G innebærer en innstramming for personer med inntekt over 6 G, mens begrensningen på samlet barnetillegg innebærer at det ikke gis barnetillegg for mer enn tre barn.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, har merket seg at forslaget innebærer at personer med barn fortsatt vil ha svært høye samlede kompensasjonsgrader etter skatt. For personer med middels og noe lavere inntekt, vil reduksjonen i barnetillegget fra tjenstepensjonsordningen delvis bli motvirket av

at det behovsprøvde barnetillegget i folketrygden øker. Samtidig har flertallet merket seg forslaget fra Banklovkommisjonen som nå er på høring for privat sektor der barnetillegget er foreslått satt til 0,1 G, men begrenset oppad til 0,2 G ved flere barn.

Flertallet viser til at regjeringen i henhold til regjeringsplattformen vil gå gjennom dagens velferdsordninger for å sikre at det lønner seg å jobbe, herunder utrede barnetillegget i uføretrygden. Flertallet imøteser en slik utredning fra regjeringen.

Komiteens medlem fra Senterpartiet er enig i målsettingen om at velferdsordningene skal være utformet på en slik måte at det lønner seg å jobbe for den enkelte. Dette medlem viser til at jambyrdige forhold og små lønnsforskjeller mellom ulike yrkesgrupper har vært et kjennetegn ved det norske samfunnet. Dette godet ved det norske samfunnet er i dag under press. Økte lønnsforskjeller i Norge, kombinert med økte bo- og levekostnader, medfører at de personene med de laveste lønnsinntektene får stadig større utfordringer med å sikre sin familie et trygt levestandard. På denne bakgrunn må vi som lovgivere sikre at de økonomiske insentivene for å jobbe ikke blir så sterke at personer med lave inntekter og forsørgelsesansvar mister et anstendig levestandard.

Beregning av uførepensjon i særlige tilfeller

Komiteen viser til at regelen om uførepensjon som attføringsstøtte skriver seg fra tiden før folketrygden da det ikke fantes generelle støtteordninger til personer med attføringsbehov. Arbeids- og velferdsetaten har nå en rekke virkemidler gjennom arbeidsrettede tiltak og yter i den forbindelse arbeidsavklaringspenger. Behovet for særregelen er i realiteten falt bort. Regjeringen foreslår at regelen ikke videreføres. På denne bakgrunn støtter komiteen forslaget.

Komiteen viser til at regjeringen også foreslår endringer i uførepensjonen til dem som ikke får uføretrygd fordi de ikke fyller kravet til forutgående medlemskap.

Komiteen viser til at medlemmer av en offentlig tjenstepensjonsordning som fyller vilkårene for uførepensjon i tjenstepensjonsordningen, og som ikke fyller vilkårene om forutgående medlemskap for rett til uføretrygd fra folketrygden, vil ha svært liten tilknytning til Norge.

I prinsippet bør beregningsreglene i en tjenstepensjonsordning være like for alle. Dette taler for at det ikke lages særskilte beregningsregler for så spesielle tilfeller som denne gruppen omfatter. Komiteen slutter seg til dette forslaget.

Avkortning av uførepensjon mot arbeidsinntekt

Komiteen viser til at regjeringen foreslår flere endringer i reglene for hvordan uførepensjonen skal avkortes når uføre har arbeidsinntekt. Forslagene innebærer en harmonisering med nye regler som er vedtatt i folketrygden, og intensjonen er at dette skal gjøre det enklere for mottakerne å forstå hvordan økt arbeidsinnsats vil påvirke samlet inntekt. Komiteen har merket seg at forslagene har fått bred støtte i høringsprosessen.

Det foreslås i proposisjonen at det fastsettes en inntektsgrense når midlertidig uførepensjon og uførepensjon innvilges, og at pensjonen skal avkortes ved inntekt over denne grensen. Inntektsgrensen skal utgjøre den inntekten vedkommende er forutsatt å kunne skaffe seg etter uførheten ved å utnytte sin restinntektsevne. Departementet foreslår at uførepensjonister som mottar uføretrygd fra folketrygden, skal få økt inntektsgrensen med 0,4 G (fribeløp). Personer uten ytelse fra folketrygden er unntatt fra reglene om fribeløp.

Komiteen er svært opptatt av arbeidslinjen og at det legges opp til løsninger som gjør det enklere å kombinere uføretrygd og arbeidsinntekt.

Komiteen er også opptatt av å redusere eventuelle innelåsningsmekanismer for dem som veksler mellom privat og offentlig arbeidsgiver, både før og etter at uførepensjon innvilges.

På denne bakgrunn støtter komiteen de endringer som foreslås.

Overgang fra uførepensjon til alderspensjon

Komiteen viser til at departementet foreslår at uføre med aldersgrense 70 år skal gå over på alderspensjon ved fylte 67 år, slik at de frem til 67 år vil motta en uførepensjon fra tjenstepensjonsordningen som er tilpasset uføretrygden fra folketrygden, mens de fra 67 år vil motta alderspensjon både fra tjenstepensjonsordningen og folketrygden.

Uførepensjonister som har lavere aldersgrense enn 70 år vil fortsatt gå over på alderspensjon ved aldersgrensen. Regjeringen uttaler at den vil senere foreslå regler for hvordan disse skal få samordnet alderspensjonen fra tjenstepensjonsordningen med uføretrygden fra folketrygden i perioden før fylte 67 år. Komiteen imøteser disse reglene.

Komiteen har merket seg at ingen høringsinstanser har gått imot at uføre skal gå over på alderspensjon ved aldersgrensen, men senest ved 67 år.

Komiteen viser til at dagens regelverk medfører at de som blir uføre, får medregnet tjenestetid noe lenger enn de som ikke blir uføre. Komiteen deler regjeringens syn på at dette er urimelig. Regjeringen foreslår at uføre skal få medregnet tjenestetid til aldersgrensen, men ikke lenger enn til 67 år. Alle høringsinstansene som uttalte seg om spørsmålet, er

enig i at uføre med aldersgrense 70 år bør gå over på alderspensjon ved fylte 67 år. Komiteen slutter seg til regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at de arbeidstakerrepresentantene som møtte til Stortingets høring i saken, samt Landslaget for offentlige pensjonister, gikk imot forslaget om å begrense medregnet tjenestetid fra dagens fylte 70 og begrense det til fylte 67 år. Begrunnelsen var at uføre ikke har den samme fleksibiliteten når det gjelder valg av tidspunkt for alderspensjonering, som yrkesaktive har. Disse medlemmer viser i den forbindelse til at uføre foreløpig er delvis skjermet for levealdersjusteringen i folketrygdens alderspensjon.

3. Endringer i lov om Statens pensjonskasse

3.1 Innledning

Det foreslås endringer i lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse kapittel 6 vedrørende ordningen med uførepensjon. En rekke av reglene er foreslått videreført, men flere har fått en noe annen utforming enn i dag. Det er også regler som ikke foreslås videreført.

Endringer i andre lover

Det foreslås at uføreordningen for pensjonsordningen for sykepleiere og pensjonsordningen for apotekvirksomhet mv. utformes på samme måte som i lov om Statens pensjonskasse. Tilsvarende endringer gjennomføres for pensjonsordningen for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer, jf. proposisjonens kapittel 6. Det legges til grunn at hovedtrekkene i endringene i de lovfestede ordningene som foreslås, også gis virkning for de øvrige offentlige tjenstepensjonsordningene.

3.2 Vilkår for rett til midlertidig uførepensjon og uførepensjon

3.2.1 Nedsatt inntektsevne

Det presiseres i loven at uføreytelsen fra Statens pensjonskasse skal ytes som midlertidig uførepensjon eller uførepensjon.

Hovedvilkårene for å få uføreytelsen videreføres, men med en noe annen formulering. Det foreslås at medlemmet må ha fått inntektsevnen nedsatt på grunn av sykdom, skade eller lyte i en slik grad at vedkommende ikke kan fortsette i sin vanlige stilling og ikke kan skaffe seg annet høvelig arbeid.

Det foreslås videre at det uttrykkelig går frem av loven at samme sykdomsbegrep som i folketrygden skal legges til grunn.

Det presiseres i loven at det ytes uførepensjon når inntektsevnen er varig nedsatt, og at det ellers ytes midlertidig uførepensjon. Når medlemmet har ytelse fra folketrygden, ytes det midlertidig uførepensjon sammen med arbeidsavklaringspenger og uførepensjon sammen med uføretrygd fra folketrygden. Dersom inntektsevnen er nedsatt, men ikke i en slik grad at medlemmet har rett til uføreytelse fra folketrygden, må Pensjonskassen foreta en selvstendig vurdering av om det skal gis midlertidig uførepensjon eller uførepensjon.

Dersom medlemmet har tapt hele inntektsevnen, gis det hel uførepensjon (100 pst. uføregrad). Et medlem kan ha tapt en del av inntektsevnen i stillingen som gir medlemskap i pensjonsordningen. Pensjonen skal da reduseres (graderes) i forhold til den inntektsevnen som er tapt. I en del tilfeller vil vedkommende kunne utføre annet arbeid, noe som har betydning for vurdering av inntektsevnen og dermed uføregraden. Det foreslås at det, som i folketrygden, presiseres i loven at det skal tas hensyn til ethvert arbeid medlemmet kan utføre.

Dersom pensjonisten har rett til arbeidsavklaringspenger eller uføretrygd fra folketrygden, skal Statens pensjonskasse normalt legge den samme uføregraden til grunn. Det foreslås at bestemmelsen videreføres.

I noen tilfeller vil medlemmet ikke ha full stilling med medlemskap i Pensjonskassen når uførheten inntreffer. De offentlige tjenstepensjonsordningene vurderer tapt inntektsevne ut ifra den inntekten som er tapt i slike tilfeller. Det foreslås at det presiseres i loven at uføregraden fastsettes i forhold til inntekten i den reduserte stillingen i slike tilfeller.

I lov om Statens pensjonskasse er det i dag ingen nedre grense for hvor lav uføregrad som gir rett til uførepensjon. Det foreslås at det innføres en nedre grense for rett til midlertidig uførepensjon og uførepensjon, noe som innebærer at det ikke gis pensjon med lavere uføregrad enn 20 pst.

3.2.2 Krav om minste medlemstid i visse tilfeller – karens

Karensregelen ble ikke omtalt i høringen da forslaget i lovutkastet innebar en videreføring av gjeldende rett. Arbeidstakerorganisasjonene uttaler imidlertid at karensregelen bør vurderes lempet noe.

Karensbestemmelsen ble vurdert forholdsvis nylig, jf. Ot.prp. nr. 101 (2008–2009). Det ble etter høringen den gang foretatt en presisering i loven for å gi bedre informasjon om gjeldende rett. Departementet kan ikke se at det er aktuelt å vurdere innholdet i karensbestemmelsen på nytt nå.

Det foreslås derfor at dagens karensbestemmelse videreføres, og at det presiseres i loven at karensregelen også skal komme til anvendelse ved forhøyelse av deltidsstilling. Også reglene om at karensregelen kan fravikes når særlige grunner taler for det foreslås videreført.

3.2.3 Oppsatt uførepensjon

Et medlem i Statens pensjonskasse som slutter i stillingen etter 1. januar 1967, har i dag rett til oppsatt uførepensjon dersom medlemmet har rett til oppsatt alderspensjon og senere blir innvilget uførepensjon fra folketrygden. Uførepensjonen gis fra samme tidspunkt og med samme uføregrad som ytelsen fra folketrygden. En omlegging av pensjonen til en ren forsikringsordning ville ha medført at oppsatt pensjonsrett ikke ville ha vært aktuelt. Det foreslås derfor at uførepensjonsordningen i de offentlige tjenstepensjonsordningene ikke utformes som en ren forsikringsordning nå. Bestemmelsen om rett til oppsatt uførepensjon foreslås derfor videreført.

3.3 Beregning av midlertidig uførepensjon og uførepensjon

Det vises til proposisjonens kapittel 4.2 der det foreslås å legge om uførepensjonsordningen i de offentlige tjenstepensjonsordningene til en nettoordning der pensjonen beregnes som et direkte tillegg til den nye uføretrygden i folketrygden. I proposisjonens kapittel 4.6 foreslås det hvordan uføreytelsen skal beregnes. Det foreslås like regler for midlertidig uførepensjon og uførepensjon.

Det foreslås at pensjonsgrunnlaget fortsatt skal være sluttlønnen. Størrelsen på pensjonen er avhengig av uføregraden og tjenestetiden.

De nærmere regler om fastsettingen av pensjonsgrunnlaget er videreført. Pensjonsgrunnlaget fastsettes på samme måte som for alderspensjon.

Pensjonen skal, som i dag, graderes etter uføregrad og avkortes ved manglende tjenestetid. Uførepensjonen skal fortsatt avkortes etter tjenestetid, og at det fortsatt skal ytes uførepensjon til personer som har sluttet i offentlig stilling (opsatt pensjon). Dagens regler om avkorting av uførepensjon i forhold til tjenestetid foreslås i all hovedsak videreført. Det foreslås at en ikke skal regne med fremtidig tjenestetid ut over 67 år.

3.4 Barnetillegg

Dagens regler om at barnetillegg gis til barnet fyller 18 år foreslås videreført. Det er nødvendig å legge om beregningen av barnetillegg som følge av at uførepensjonen gjøres om til en nettoordning. Barnetillegg bidrar til svært høye kompensasjonsgrader som det er spesielt vanskelig å forsvare for høytlønte.

Det er derfor foretatt en vurdering av hva som er et rimelig nivå på barnetillegg i de offentlige tjenstepensjonsordningene, jf. proposisjonens kapittel 4.7.

Det foreslås at barnetillegget for hvert barn skal utgjøre 4 pst. av pensjonsgrunnlaget opp til 6 ganger folketrygdens grunnbeløp. Det innføres en begrensning for samlet barnetillegg på 12 pst. av pensjonsgrunnlaget opp til 6 ganger folketrygdens grunnbeløp. Både barnetillegget og den øvre grensen for samlet barnetillegg reduseres etter uføregrad og tjenestetid.

3.5 Avkorting av pensjonen ved arbeidsinntekt

Det vises til proposisjonens kapittel 4.9 der det foreslås at reglene om avkorting av uførepensjon mot arbeidsinntekt harmoniseres med de reglene som er vedtatt om avkorting av den nye uføretrygden i folketrygden.

Det foreslås at det fastsettes en inntektsgrense når uførepensjonen innvilges og at pensjonen skal avkortes ved inntekt over denne grensen. Dersom pensjonisten mottar uføretrygd fra folketrygden, foreslås det at inntektsgrensen økes med 40 pst. av folketrygdens grunnbeløp per kalenderår. Personer med arbeidsavklaringspenger i folketrygden får ikke økt inntektsgrense utover den inntekten vedkommende er forutsatt å kunne ha da arbeidsavklaringspengene ble innvilget. Det samme gjelder personer med lave uføregrader som verken har arbeidsavklaringspenger eller uføretrygd i folketrygden.

Når arbeidsinntekten overstiger inntektsgrensen, skal pensjonen reduseres.

Det foreslås at det er pensjongivende inntekt etter folketrygdloven § 3-15 som skal legges til grunn ved avkorting av pensjonen. Dette vil normalt tilsvare vedkommendes arbeidsinntekt. Arbeidsinntekt som skriver seg fra et avsluttet arbeidsforhold, skal likevel ikke inngå i avkortingene, som for eksempel feriepenger.

Det foreslås at den fastsatte uføregraden ikke skal endres når pensjonen reduseres på grunn av inntekt, slik det er vedtatt for den nye uføretrygden i folketrygden. Dette betyr at uføre vil ha en hvilende rett til en uførepensjon tilsvarende den innvilgende uføregraden selv om arbeidsinntekten er høyere enn uføregraden tilsier.

Det foreslås at det, som i folketrygden, innføres en øvre inntektsgrense som innebærer at det ikke utbetales pensjon når inntekten utgjør mer enn 80 pst. av samlet inntekt før uførhet.

Barnetillegg til uførepensjon inngår som en del av pensjonen. Det foreslås at barnetillegget skal reduseres i samme forhold som uførepensjonen er redusert på grunn av arbeidsinntekt.

Forslag til nye avkortingsregler er en klar forenkling i forhold til dagens bestemmelser og praksis. Det

kan likevel være behov for ytterligere detaljregulering av avkortingsbestemmelsene. Det foreslås at det kan gis utfyllende regler i forskrift.

3.6 Forskjellige bestemmelser

3.6.1 Medlemmet må sette fram krav om midlertidig uførepensjon, uførepensjon og oppsatt uførepensjon

Etter lov om Statens pensjonskasse § 27 fjerde ledd må medlemmet sette fram krav om uførepensjon innen ett år etter at medlemmet er fratrudd eller har fått permisjon fra sin stilling uten lønn eller med avkortet lønn. Når særlige grunner gjør det rimelig, kan Statens pensjonskasse etter søknad fra medlemmet tilstå uførepensjon selv om kravet ikke er satt fram innen fristens utløp. Bestemmelsen foreslås videreført.

Det foreslås at det samme skal gjelde for oppsatt uførepensjon, slik at fristen regnes fra det tidspunktet uføretrygd fra folketrygden er innvilget.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til statsrådets svarbrev til Arbeiderpartiets stortingsgruppe, av 4. februar 2014, der det fremgår at foreldelsesfristen for framsettelse av krav om uførepensjon er ett år med dispensasjonsadgang i Statens pensjonskasse og ti år uten dispensasjonsadgang for medlemmer i Kommunal Landspensjonskasse. Disse medlemmer merker seg at statsråden forutsetter at dispensasjonsadgangen i Statens pensjonskasse vil praktiseres som tidligere, når ny uførepensjon fra Statens pensjonskasse trer i kraft fra 2015, og at dette betyr at det i praksis ikke vil være særlig forskjell mellom Statens pensjonskasse og ordninger som er bundet av forsikringsavtaleloven.

3.6.2 Plikt til å gi opplysninger

Etter lov om Statens pensjonskasse har medlemmer som setter fram krav om uførepensjon plikt til å gi nærmere opplysninger som er nødvendig for at Statens pensjonskasse skal kunne vurdere kravet. Det samme gjelder for en som mottar uførepensjon.

Det foreslås å videreføre bestemmelsene om plikten til å gi opplysninger, både ved innvilgelsen og ved endrede forhold. Det foreslås presisert at opplysningsplikten også omfatter forventet inntekt og inntektsendringer.

3.6.3 Etteroppgjør

Den som mottar uførepensjon plikter å gi Pensjonskassen opplysninger om inntekt. I enkelte tilfeller kan det likevel vise seg at den enkelte har fått utbetalt for lite eller for mye pensjon, og pensjonen

justeres i så fall i ettertid. Det foreslås at det går klart frem av loven at det skal foretas et etteroppgjør dersom medlemmet har fått utbetalt for lite eller for mye pensjon. Departementet kan gi forskrift med nærmere regler om etteroppgjøret.

3.6.4 Tidspunkt for når rett til midlertidig uførepensjon og uførepensjon oppstår eller opphører

Utbetaling av uførepensjon er i dag regulert i lov om Statens pensjonskasse § 28 andre ledd og fjerde ledd. Pensjonen utbetales fra og med den måneden medlemmet fyller vilkårene, men ikke så lenge det utbetales lønn under sykdom, eller sykepenger fra folketrygden. Det foreslås at disse reglene videreføres for midlertidig uførepensjon og uførepensjon.

Den nye uførepensjonsordningen i de offentlige tjenstepensjonsordningene som foreslås, er utført som et tillegg til folketrygdens uføreytelser. Det foreslås at etterbetaling av pensjon til et medlem som mottar arbeidsavklaringspenger eller uføretrygd fra folketrygden skal skje med samme virkningstidspunktet som for folketrygdens ytelser.

Det går frem av lov om Statens pensjonskasse § 27 femte ledd at uførepensjon faller bort fra og med måneden etter at pensjonisten når aldersgrensen for stillingen. Det vises til proposisjonens kapittel 4.10 der det foreslås at tidspunktet for overgang fra uførepensjon til alderspensjon endres slik at overgangen skjer ved aldersgrensen for stillingen, men senest fra og med måneden etter fylte 67 år.

Dersom uførepensjonisten dør, skal pensjonen etter gjeldende regler utbetales ut måneden etter døds måneden. Det foreslås at reglene videreføres. Det samme gjelder regelen om at pensjonen skal utbetales for ytterligere en måned dersom avdøde etterlater seg ektefelle.

3.6.5 Bortfall av ytelser

En person med midlertidig uførepensjon vil ha arbeidsavklaringspenger i folketrygden, bortsett fra enkelte tilfeller der uføregraden er lav. Folketrygden har regler om at arbeidsavklaringspenger kan reduseres eller stanses, blant annet ved samtidig arbeid. I slike tilfeller skal den midlertidige uførepensjonen etter forslaget i proposisjonen avkortes. Også i andre tilfeller kan arbeidsavklaringspengene reduseres eller stanses. Det foreslås at midlertidig uførepensjon kan reduseres eller stanses også i disse tilfellene.

Det følger av lov om Statens pensjonskasse § 27 tredje ledd første punktum at et medlem som forsettlig er skyld i at inntektsevnen er nedsatt, ikke har rett til uførepensjon. Det foreslås at bestemmelsen videreføres for midlertidig uførepensjon og uførepensjon.

I de kommunale tjenstepensjonsordningene og i folketrygden er det regler om at en person ikke har

rett til uføreytelsen dersom medlemmet uten rimelig grunn nekter å ta imot tilbud om behandling, rehabilitering eller arbeidsrettede tiltak. Folketrygden har videre en bestemmelse om at pensjonen kan stanses dersom medlemmet opptrer på en måte som vedkommende bør forstå kan forverre helsetilstanden eller forlenge arbeidsuførheten. De lovfestede offentlige tjenstepensjonsordningene har i dag ikke slike bestemmelser. Det er viktig å stille krav om medvirkning fra uførepensjonistens side og foreslår at tilsvarende bestemmelser tas inn i lov om Statens pensjonskasse.

3.6.6 Retten til å beholde opprinnelig uføregrad (hvilende pensjonsrett)

Uføre som går tilbake i arbeid (arbeidsforsøk) etter en periode med hel eller delvis uførepensjon, kan i visse tilfeller få tilbake uførepensjonen dersom arbeidsforsøket ikke lykkes (såkalt hvilende pensjonsrett). I folketrygden beholder en i slike tilfeller retten i fem år, med mulighet til å søke om forlengelse i ytterligere fem år. Dette er vedtatt videreført i uføretrygden. Ordningen med hvilende pensjonsrett praktiseres også i de offentlige tjenstepensjonsordningene, men på noe ulik måte. Flere av ordningene krever at det foreligger hvilende pensjonsrett i folketrygden.

Det foreslås at det lovfestes en ordning med hvilende pensjonsrett for de som får en slik rett i folketrygden. Det settes som vilkår at medlemmet gir Pensjonskassen melding om at retten til opprinnelig uføregrad i folketrygden er i behold. I noen tilfeller kan det ta noe tid å avklare den hvilende pensjonsretten i folketrygden. De som ikke melder fra om økt arbeidsinntekt til Arbeids- og velferdsetaten, får ikke et vedtak om at uføretrygden eventuelt er bortfalt før i forbindelse med etteroppgjøret. I disse tilfellene vil ikke Pensjonskassen kunne få meldingen fra medlemmet før spørsmålet er avklart i etterkant av etteroppgjøret.

3.7 Komiteens merknader

Komiteen viser til sine merknader under de ulike kapitlene i proposisjonen og slutter seg til regjeringens forslag.

4. Overføring av uførepensjoner under utbetaling til nytt regelverk – overgangsregler

4.1 Departementets forslag

Det foreslås at personer som på overgangstidspunktet mottar uførepensjon både fra offentlige tjenstepensjonsordninger og fra folketrygden, skal beholde det samme beløpet (før skatt) i uførepensjon

fra tjenestepensjonsordningen. Beløpet skal ha samme regulering som uførepensjon for øvrig, det vil si i samsvar med lønnsveksten.

En liten gruppe har uførepensjon fra offentlig tjenestepensjonsordning med uføregrad 50 pst. eller høyere uten at de har pensjon fra folketrygden. Disse pensjonene ytes som bruttopensjoner uten samordning med folketrygden. Det foreslås at disse pensjonene skal løpe videre som bruttopensjoner.

Personer som har uførepensjon med uføregrad minst 2/3 som ikke har ytelse fra folketrygden, kan få en relativt stor reduksjon i ytelsen etter skatt. Denne gruppen bør få tilpasset uførepensjonen før skatt, slik at ytelsen blir på samme nivå som tidligere. Det vil gis nærmere regler i forskrift.

Personer med uførepensjon med uføregrad mindre enn 2/3 som ikke har folketrygd, vil få noe høyere skatt fordi de mister et halvt særfradrag. Det er varslet at det vil bli gitt overgangsregler som reduserer skatteskjerpelsen for denne gruppen, jf. Prop. 1 LS (2012–2013).

Det er foreslått at overgangen fra uførepensjon til alderspensjon skal skje senest fra fylte 67 år. En gruppe uførepensjonister vil ha fylt 67 år når de nye reglene trer i kraft. Det foreslås at disse får alderspensjon fra tjenestepensjonsordningen fra ikrafttredelsestidspunktet for de nye reglene. De vil få medregnet tjenestetid frem til samme tidspunkt, jf. lov om Statens pensjonskasse § 20 første ledd bokstav e.

Enkelte personer med uførepensjon fra offentlig tjenestepensjonsordning og fra folketrygden som har lav aldersgrense (særaldersgrense) i tjenestepensjonsordningen, vil ha nådd aldersgrensen når de nye reglene trer i kraft. Disse vil da ha utbetalt en alderspensjon fra tjenestepensjonsordningen og uføretrygd fra folketrygden. Uføretrygden vil øke for å kompensere for økt skatt. Med dagens samordningsregler vil økningen i folketrygden medføre økt samordningsfradrag. Denne gruppen får økt skatt uten noen økning i samlet ytelse før skatt. Det foreslås at denne gruppen får beholde det samme beløpet i alderspensjon (før skatt) som de hadde før loven trer i kraft, frem til de ved fylte 67 år går over på alderspensjon også fra folketrygden. I forbindelse med at departementet vil komme tilbake med forslag om tilpasninger i samordningsregelverket vil det bli foreslått overgangsregler for personer med særaldersgrense.

Det vil være nødvendig å regulere hvordan man skal forholde seg når det senere skjer endringer i pensjonene til personer som mottok uførepensjon fra en offentlig tjenestepensjonsordning når de nye reglene trer i kraft. For de som har uføretrygd fra folketrygden vil det være naturlig også å endre uførepensjonen fra tjenestepensjonsordningen. Det vil bli gitt nærmere overgangsregler i forskrift.

I høringsnotatet ble det ikke tatt endelig stilling til utformingen av barnetillegget i uførepensjonsordningen. Når det nå foreslås at nytt barnetillegg i de offentlige tjenestepensjonsordningene skal beregnes med en lavere sats enn dagens barnetillegg, må det tas stilling til hvilke regler som skal gjelde for personer som mottar barnetillegg til uførepensjon når den nye ordningen trer i kraft. Det tas sikte på å foreslå at personer som mottar barnetillegg til uførepensjon, skal få beholde barnetillegget uendret fra det tidspunktet de nye reglene trer i kraft. Antall barn det ytes barnetillegg for vil ofte endre seg, og det må vurderes hvordan dette skal påvirke nivået for samlet barnetillegg. Det må også vurderes om barnetillegg som er gitt etter tidligere regler, skal fases ut over en periode. Departementet vil komme tilbake til disse spørsmålene, og tar sikte på å gi nærmere overgangsregler i forskrift.

4.2 Ikrafttredelse av nye regler

Ny uføretrygd i folketrygden ble vedtatt innført ved lov 16. desember 2011 nr. 59. Det ble bestemt at endringsloven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Departementet tok sikte på at lovendringene skulle tre i kraft fra 2015, jf. Prop. 130 L (2010–2011) Endringer i folketrygdloven (ny uføretrygd og alderspensjon til uføre).

Det er nødvendig at de nye reglene for uførepensjon i de offentlige tjenestepensjonsordningene innføres samtidig med ny uføretrygd i folketrygden. Det foreslås at loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

4.3 Komiteens merknader

Komiteen viser til sine merknader under de ulike kapitlene i proposisjonen og slutter seg til regjeringens forslag.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser

5.1 Innledning

Lovproposisjonen gjelder uførepensjonsordningen i de offentlige tjenestepensjonsordningene. De økonomiske konsekvensene av forslagene må imidlertid ses i sammenheng med omleggingen av uføreytelsen i folketrygden og endringene i skattereglene for uføreytelser. Reglene for ny uføretrygd i folketrygden og nye skatteregler er vedtatt av Stortinget og trer i kraft fra 2015.

Det vises til proposisjonens kapittel 8 der de økonomiske effekter illustreres med eksempler for den enkelte av forslagene til ny uførepensjon fra offentlige tjenestepensjonsordninger sammen med ny uføretrygd i folketrygden og nye skatteregler. Nye

beregningsregler for uførepensjon fra offentlige tjenestepensjonsordninger skal bare gjelde fullt ut for nye uføre. Sammenlikningen av hva dagens ordning gir og hva ny ordning vil gi, er derfor ikke en sammenlikning av hva samme person får før og etter ordningen legges om. De som er uføre skal beholde den uføreytelsen de hadde fra tjenestepensjonsordningen når ny ordning trer i kraft. Når en vurderer nivået på den nye uførepensjonen sammenliknet med dagens ytelse, må det tas hensyn til at skattereglene endres.

I proposisjonens kapittel 9 blir de langsiktige virkningene for arbeidsgivere som har offentlige tjenestepensjonsordninger og for staten omtalt.

Nye beregningsregler for uførepensjon fra offentlige tjenestepensjonsordninger skal gjelde for nye uføre fra 2015. Andelen uførepensjonister som mottar nye uføreytelser vil derfor være økende over tid, og virkningene av nye beregningsregler på utbetalingene fra pensjonsordningene vil komme gradvis.

På kort sikt vil pensjonsordningenes utbetalinger i hovedsak være knyttet til personer som ble uføre før 2015. De som mottar uførepensjon fra offentlig tjenestepensjonsordning når de nye reglene trer i kraft, skal beholde den samme uførepensjonen før skatt fra tjenestepensjonsordningen som de hadde med de gamle reglene. Virkningen av den nye uførepensjonsordningen på de løpende utbetalingene av uførepensjon fra de offentlige tjenestepensjonsordningene vil derfor være beskjeden på kort sikt.

Størst økonomiske og administrative konsekvenser vil omleggingen av beregningsreglene for hovedytelsen uførepensjon i de offentlige tjenestepensjonsordningene ha. Lovproposisjonen omhandler også nye regler for avkorting mot arbeidsinntekt og nye beregningsregler for barnetillegget. Når det gjelder avkorting mot arbeidsinntekt, er det vanskelig å si noe generelt om de økonomiske effektene av nye regler. Når det gjelder nye beregningsregler for barnetillegget, vil dette være en innstramming sammenliknet med en teknisk tilpasning av dagens regler. Det anslås at utbetalingen av barnetillegg til medlemmer av Statens pensjonskasse (SPK) vil kunne reduseres med om lag 40 pst. eller 70 mill. kroner. Man har ikke grunnlag for å vurdere om reduksjonen i utbetalt barnetillegg fra Kommunal Landspensjonskasse (KLP) vil bli større eller mindre enn i SPK. De reduserte utgiftene i barnetillegg fra offentlig tjenestepensjon vil delvis bli kompensert av det behovsprøvde barnetillegget i folketrygden.

Det er ikke foretatt isolerte økonomiske beregninger av alle endringene som lovproposisjonen innebærer. De økonomiske og administrative konsekvensene som diskuteres videre i proposisjonens kapittel 9, omhandler omleggingen av beregningsreglene for hovedytelsen uførepensjon, herunder:

- Virkninger for offentlig sektor
- Virkninger for arbeidsgivere med offentlig tjenestepensjonsordning

Når det gjelder administrative virkninger vil forslaget innebære en vesentlig forenkling både for leverandørene av offentlig tjenestepensjon og for medlemmene av offentlige tjenestepensjonsordninger. Årsaken er at den nye uførepensjonen skal beregnes som et tillegg til uføretrygden fra folketrygden som ikke skal samordnes med folketrygden. Beregningsreglene blir derfor enklere, og behovet for utveksling av informasjon med Arbeids- og velferds-etaten blir mindre.

Endringene i beregningsreglene vil kreve tilpasninger i IKT-systemene til leverandørene, samt kostnader knyttet til opplæring av ansatte og informasjon til medlemmene.

5.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til sine merknader under de ulike kapitlene i proposisjonen og slutter seg til regjeringens forslag.

6. Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rå Stortinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i lov om Statens pensjonskasse og enkelte andre lover (ny uførepensjonsordning)

I

I lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse gjøres følgende endringer:

Kapittel 6 skal lyde:

Kapitel 6. Midlertidig uførepensjon og uførepensjon.

§ 27. *Det er et vilkår for rett til midlertidig uførepensjon og uførepensjon at medlemmet har fått evnen til å utføre inntektsgivende arbeid (inntektsevnen) nedsatt på grunn av sykdom, skade eller lyte i en slik grad at vedkommende ikke kan fortsette i sin vanlige stilling og ikke kan skaffe seg annet høvelig arbeid. Ved vurdering av om det foreligger sykdom gjelder det samme sykdomsbegrepet som i folketrygdloven kapitlene 11 og 12.*

Det er et vilkår for uførepensjon at inntektsevnen er varig nedsatt, se folketrygdloven § 12-7 første ledd. Midlertidig uførepensjon gis når det ikke er avklart om inntektsevnen er varig nedsatt. Et medlem som er innvilget arbeidsavklaringspenger fra folke-

trygden, får midlertidig uførepensjon. Et medlem som er innvilget uføretrygd fra folketrygden, får uførepensjon.

Dersom medlemmet ikke har tapt hele inntektsevnen i stillingen som gir rett til medlemskap i Pensjonskassen, ytes det redusert (gradert) pensjon svarende til den del av inntektsevnen som er tapt. Ved denne vurderingen tas det hensyn til ethvert arbeid som medlemmet kan utføre. Dersom pensjonisten har rett til arbeidsavklaringspenger eller uføretrygd fra folketrygden, ytes pensjonen normalt etter samme grad som i folketrygden. Dersom medlemmet ikke hadde full stilling da uførheten inntrådte, fastsettes graden i forhold til inntekten i den reduserte stillingen. Det gis ikke pensjon ved lavere uføregrad enn 20 prosent.

Retten til midlertidig uførepensjon og uførepensjon inntreffer ikke når inntektsevnen blir nedsatt innen to år etter at medlemmet tiltrådte stillingen, og nedsettelsen skyldes en sykdom eller et lyte som medlemmet led av eller hadde symptomer på ved tiltredelsen, og som det må antas at han eller hun da kjente til. Det samme gjelder dersom et medlem som har deltidsstilling, får økt stillingsprosenten. Det kan likevel gis hel eller delvis pensjon når særlige grunner taler for det.

Retten til uførepensjon etter kapitlet her har også den som har fratrudd stillingen etter 1. januar 1967 med rett til oppsatt alderspensjon, og som senere blir innvilget uføretrygd fra folketrygden. Uførepensjonen gis fra samme tidspunkt og med samme uføregrad som ytelsen fra folketrygden.

§ 28. Ved beregning av midlertidig uførepensjon og uførepensjon tas det hensyn til hvor stor del av inntektsevnen som er tapt (uføregraden) og medlemmets tjenestetid. Har medlemmet tapt hele inntektsevnen, utgjør full pensjon summen av

- 25 prosent av folketrygdens grunnbeløp, likevel ikke mer enn 6 prosent av pensjonsgrunnlaget,
- 3 prosent av pensjonsgrunnlaget opp til 6 ganger grunnbeløpet og
- 69 prosent av den delen av pensjonsgrunnlaget som er mellom 6 og 12 ganger grunnbeløpet.

Dersom inntektsevnen er nedsatt, men ikke i en slik grad at medlemmet har rett til arbeidsavklaringspenger eller uføretrygd fra folketrygden, beregnes pensjonen etter første ledd og tillegges 66 prosent av pensjonsgrunnlaget opp til 6 ganger grunnbeløpet.

Det pensjonsgrunnlaget medlemmet har på det tidspunktet uførepensjonen skal begynne å løpe, benyttes ved beregningen. Pensjonsgrunnlaget fastsettes etter kapittel 3, unntatt bestemmelsene i § 15 om beregning av gjennomsnittsgrunnlag. Dersom sykdommen, skaden eller lytet har redusert inntektsevnen gradvis, kan det ved beregning av pensjonen tas

utgangspunkt i det pensjonsgrunnlaget medlemmet hadde før sykdommen, skaden eller lytet oppstod. Den stillingsprosenten medlemmet hadde før sykdommen, skaden eller lytet oppstod, skal da legges til grunn ved beregningen.

Dersom uføregraden er lavere enn 100 prosent, fastsettes pensjonen til en forholdsmessig andel av beløpet beregnet etter første og andre ledd.

Er tjenestetiden kortere enn 30 år, avkortes pensjonen forholdsmessig. Det skal medregnes tjenestetid medlemmet ville ha fått om han eller hun var blitt stående i stillingen til aldersgrensen (framtidig tjenestetid), men ikke ut over 67 år.

Det medregnes ikke framtidig tjenestetid dersom pensjonen er innvilget etter § 27 femte ledd. Uførepensjonen skal da avkortes etter forholdet mellom tjenestetiden og den tjenestetid vedkommende ville ha fått fra den dag han eller hun ble medlem av Pensjonskassen og fram til aldersgrensen, likevel ikke mer enn 40 år og ikke mindre enn 30 år.

Skyldes uførheten en skade eller sykdom som er en umiddelbar følge av usedvanlig påkjenning eller ulykkestilfelle i tjenesten, skal pensjonen beregnes med full tjenestetid.

§ 28 a. Forsørger medlemmet barn under 18 år, skal det for hvert barn ytes et barnetillegg på 4 prosent av pensjonsgrunnlaget opp til 6 ganger folketrygdens grunnbeløp. Barnetillegget reduseres forholdsmessig hvis pensjonen er beregnet etter redusert tjenestetid. Det samme gjelder ved redusert uføregrad.

Samlet barnetillegg kan likevel ikke overstige et beløp tilsvarende 12 prosent av pensjonsgrunnlaget opp til 6 ganger folketrygdens grunnbeløp. Er barnetillegget redusert etter første ledd annet og tredje punktum, reduseres beløpsgrensen tilsvarende.

Barnetillegg utbetales til og med den måneden barnet fyller 18 år eller i tilfelle måneden etter barnets død.

§ 29. Pensjonen reduseres dersom pensjonisten har inntekt som overstiger en inntektsgrense som beregnes når uførepensjonen innvilges. Inntektsgrensen tilsvarende den inntekten pensjonisten er forutsatt å kunne skaffe seg etter uførheten og oppjusteres i samsvar med senere reguleringer av grunnbeløpet. Mottar pensjonisten uføretrygd fra folketrygden, tillegges inntektsgrensen 40 prosent av folketrygdens grunnbeløp per kalenderår.

Reduksjonen skal svare til den overskytende inntekten multiplisert med vedkommendes uførepensjon ved 100 prosent uførhet og dividert med pensjonsgrunnlaget.

Som inntekt etter første og andre ledd regnes pensjonsgivende inntekt etter folketrygdloven § 3-15 eller inntekt av samme art fra utlandet. Det kan gjø-

res unntak for inntekt som skriver seg fra en avsluttet aktivitet.

Den fastsatte uføregraden endres ikke selv om pensjonen reduseres på grunn av inntekt.

Det utbetales ikke pensjon når inntekten utgjør mer enn 80 prosent av samlet inntekt før uførhet.

Barnetillegg etter § 28 a reduseres i samme forhold som pensjonen er redusert etter første og andre ledd.

Departementet kan gi forskrift med nærmere regler om reduksjon av pensjon på grunn av inntekt.

§ 30. Det er et vilkår for å få rett til midlertidig uførepensjon og uførepensjon at medlemmet setter fram krav om det. Kravet skal settes fram innen ett år etter at medlemmet fratrådte med rett til hel eller delvis pensjon eller har fått permisjon fra sin stilling uten lønn eller med avkortet lønn. Krav om uførepensjon etter § 27 femte ledd skal settes fram innen ett år etter at uføretrygd fra folketrygden er innvilget. Når særlige grunner gjør det rimelig, kan Pensjonskassen etter søknad fra medlemmet gi pensjon selv om krav ikke er satt fram innen fristens utløp.

Et medlem som gjør krav på midlertidig uførepensjon eller uførepensjon, plikter å gi de opplysninger og levere de dokumenter som er nødvendig for at Pensjonskassen skal kunne vurdere om vedkommende har rett til pensjon. Dersom Pensjonskassen finner det nødvendig, kan den som søker pensjon, pålegges å la seg undersøke av en lege etter Pensjonskassens bestemmelse. Pensjonskassen dekker utgiftene ved undersøkelsen.

Et medlem som mottar pensjon, plikter å underrette Pensjonskassen om endringer i forhold som kan være avgjørende for om medlemmet fortsatt har rett til ytelsen. Medlemmet skal opplyse om forventet inntekt og om endringer i inntekten. Dersom medlemmet har fått utbetalt for lite eller for mye pensjon, skal det foretas et etteroppgjør. Departementet kan gi forskrift med nærmere regler om etteroppgjør.

§ 31. Midlertidig uførepensjon og uførepensjon skal utbetales fra og med den måneden medlemmet fyller vilkårene. Pensjonen faller bort i den utstrekning det utbetales lønn under sykdom eller sykepenger fra folketrygden. Etterbetaling av pensjon til medlem som mottar arbeidsavklaringspenger etter folketrygdloven kapittel 11 eller uføretrygd etter folketrygdloven kapittel 12, skal skje med samme virkningstidspunkt som for folketrygdens ytelser.

Retten til midlertidig uførepensjon og uførepensjon faller bort fra og med måneden etter at medlemmet når aldersgrensen for stillingen, men senest fra måneden etter fylte 67 år. Ved dødsfall utbetales pensjonen til og med måneden etter døds måneden. Der-

som avdøde etterlater seg ektefelle, løper pensjonen ytterligere en måned.

Dersom arbeidsavklaringspenger etter folketrygdloven kapittel 11 er redusert eller stanset av andre grunner enn ved samtidig arbeid etter folketrygdloven § 11-18, kan midlertidig uførepensjon reduseres eller stanses tilsvarende.

Et medlem som forsettlig er skyld i at inntektsevnen er nedsatt, har ikke rett til midlertidig uførepensjon eller uførepensjon. Medlemmet har heller ikke rett til pensjon dersom han eller hun uten rimelig grunn nekter å ta imot tilbud om behandling, rehabilitering eller arbeidsrettede tiltak. Det samme gjelder dersom medlemmet opptrer på en måte som vedkommende bør forstå kan forverre helsetilstanden eller forlenge arbeidsuførheten.

Dersom medlemmet beholder retten til opprinnelig uføregrad etter folketrygdloven § 12-9 tredje ledd (hvilende rett), beholder medlemmet også retten til opprinnelig uføregrad etter loven her i samme tidsrom. Medlemmet må gi Pensjonskassen melding om at retten til opprinnelig uføregrad fra folketrygden er i behold.

§ 31 a. Spørsmålet om rett til midlertidig uførepensjon og uførepensjon kan til enhver tid tas opp til ny behandling.

II

I lov 26. juni 1953 nr. 11 om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. gjøres følgende endringer:

Kapittel IV skal lyde:

Kapitel IV. Midlertidig uførepensjon og uførepensjon.

§ 10. Det er et vilkår for rett til midlertidig uførepensjon og uførepensjon at medlemmet har fått evnen til å utføre inntektsgivende arbeid (inntektsevnen) nedsatt på grunn av sykdom, skade eller lyte i en slik grad at vedkommende ikke kan fortsette i sin vanlige stilling og ikke kan skaffe seg annet høvelig arbeid. Ved vurdering av om det foreligger sykdom gjelder det samme sykdomsbegrepet som i folketrygdloven kapitlene 11 og 12.

Det er et vilkår for uførepensjon at inntektsevnen er varig nedsatt, se folketrygdloven § 12-7 første ledd. Midlertidig uførepensjon gis når det ikke er avklart om inntektsevnen er varig nedsatt. Et medlem som er innvilget arbeidsavklaringspenger fra folketrygden, får midlertidig uførepensjon. Et medlem som er innvilget uføretrygd fra folketrygden, får uførepensjon.

Dersom medlemmet ikke har tapt hele inntektsevnen i stillingen som gir rett til medlemskap i pensjonsordningen, ytes det redusert (gradert) pensjon

svarende til den del av inntektsevnen som er tapt. Ved denne vurderingen tas det hensyn til ethvert arbeid som medlemmet kan utføre. Dersom pensjonisten har rett til arbeidsavklaringspenger eller uføretrygd fra folketrygden, ytes pensjonen normalt etter samme grad som i folketrygden. Dersom medlemmet ikke hadde full stilling da uførheten inntrådte, fastsettes graden i forhold til inntekten i den reduserte stillingen. Det gis ikke pensjon ved lavere uføregrad enn 20 prosent.

Retten til midlertidig uførepensjon og uførepensjon inntrer ikke når inntektsevnen blir nedsatt innen to år etter at medlemmet tiltrådte stillingen, og nedsettelsen skyldes en sykdom eller et lyte som medlemmet led av eller hadde symptomer på ved tiltreddelsen, og som det må antas at han eller hun da kjente til. Det samme gjelder dersom et medlem som har deltidsstilling, får økt stillingsprosenten. Det kan likevel gis hel eller delvis pensjon når særlige grunner taler for det.

Retten til uførepensjon etter kapitlet her har også den som har fratrudd stillingen etter 1. januar 1967 med rett til oppsatt alderspensjon, og som senere blir innvilget uføretrygd fra folketrygden. Uførepensjonen gis fra samme tidspunkt og med samme uføregrad som ytelsen fra folketrygden.

§ 11. Ved beregning av midlertidig uførepensjon og uførepensjon tas det hensyn til hvor stor del av inntektsevnen som er tapt (uføregraden) og medlemmets tjenestetid. Har medlemmet tapt hele inntestsevnen, utgjør full pensjon summen av

- a. 25 prosent av folketrygdens grunnbeløp, likevel ikke mer enn 6 prosent av pensjonsgrunnlaget,
- b. 3 prosent av pensjonsgrunnlaget opp til 6 ganger grunnbeløpet og
- c. 69 prosent av den delen av pensjonsgrunnlaget som er mellom 6 og 10 ganger grunnbeløpet.

Dersom inntektsevnen er nedsatt, men ikke i en slik grad at medlemmet har rett til arbeidsavklaringspenger eller uføretrygd fra folketrygden, beregnes pensjonen etter første ledd og tillegges 66 prosent av pensjonsgrunnlaget opp til 6 ganger grunnbeløpet.

Det pensjonsgrunnlaget medlemmet har på det tidspunktet uførepensjonen skal begynne å løpe, benyttes ved beregningen. Pensjonsgrunnlaget fastsettes etter kapittel 3, unntatt bestemmelsene i § 8 nr. 2 om beregning av gjennomsnittsgrunnlag. Dersom sykdommen, skaden eller lytet har redusert inntektsevnen gradvis, kan det ved beregning av pensjonen tas utgangspunkt i det pensjonsgrunnlaget medlemmet hadde før sykdommen, skaden eller lytet oppstod. Den stillingsprosenten medlemmet hadde før sykdommen, skaden eller lytet oppstod, skal da legges til grunn ved beregningen.

Dersom uføregraden er lavere enn 100 prosent, fastsettes pensjonen til en forholdsmessig andel av beløpet beregnet etter første og andre ledd.

Er tjenestetiden kortere enn 30 år, avkortes pensjonen forholdsmessig. Det skal medregnes tjenestetid medlemmet ville ha fått om han eller hun var blitt stående i stillingen til aldersgrensen (framtidig tjenestetid), men ikke ut over 67 år.

Det medregnes ikke framtidig tjenestetid dersom pensjonen er innvilget etter § 10 femte ledd. Uførepensjonen skal da avkortes etter forholdet mellom tjenestetiden og den tjenestetid vedkommende ville ha fått fra den dag han eller hun ble medlem av pensjonsordningen og fram til aldersgrensen, likevel ikke mer enn 40 år og ikke mindre enn 30 år.

Skyldes uførheten en skade eller sykdom som er en umiddelbar følge av usedvanlig påkjenning eller ulykkestilfelle i tjenesten, skal pensjonen beregnes med full tjenestetid.

§ 11 a. Forsørger medlemmet barn under 18 år, skal det for hvert barn ytes et barnetillegg på 4 prosent av pensjonsgrunnlaget opp til 6 ganger folketrygdens grunnbeløp. Barnetillegget reduseres forholdsmessig hvis pensjonen er beregnet etter redusert tjenestetid. Det samme gjelder ved redusert uføregrad.

Samlet barnetillegg kan likevel ikke overstige et beløp tilsvarende 12 prosent av pensjonsgrunnlaget opp til 6 ganger folketrygdens grunnbeløp. Er barnetillegget redusert etter første ledd annet og tredje punktum, reduseres beløpsgrensen tilsvarende.

Barnetillegg utbetales til og med den måneden barnet fyller 18 år eller i tilfelle måneden etter barnets død.

§ 12. Pensjonen reduseres dersom pensjonisten har inntekt som overstiger en inntektsgrense som beregnes når uførepensjonen innvilges. Inntektsgrensen tilsvarende den inntekten pensjonisten er forutsatt å kunne skaffe seg etter uførheten og oppjusteres i samsvar med senere reguleringer av grunnbeløpet. Mottar pensjonisten uføretrygd fra folketrygden, tillegges inntektsgrensen 40 prosent av folketrygdens grunnbeløp per kalenderår.

Reduksjonen skal svare til den overskytende inntekten multiplisert med vedkommendes uførepensjon ved 100 prosent uførhet og dividert med pensjonsgrunnlaget.

Som inntekt etter første og andre ledd regnes pensjonsgivende inntekt etter folketrygdloven § 3-15 eller inntekt av samme art fra utlandet. Det kan gjøres unntak for inntekt som skriver seg fra en avsluttet aktivitet.

Den fastsatte uføregraden endres ikke selv om pensjonen reduseres på grunn av inntekt.

Det utbetales ikke pensjon når inntekten utgjør mer enn 80 prosent av samlet inntekt før uførhet.

Barnetillegg etter § 11 a reduseres i samme forhold som pensjonen er redusert etter første og andre ledd.

Departementet kan gi forskrift med nærmere regler om reduksjon av pensjon på grunn av inntekt.

§ 13. Det er et vilkår for å få rett til midlertidig uførepensjon og uførepensjon at medlemmet setter fram krav om det. Kravet skal settes fram innen ett år etter at medlemmet fratrådte med rett til hel eller delvis pensjon eller har fått permisjon fra sin stilling uten lønn eller med avkortet lønn. Krav om uførepensjon etter § 10 femte ledd skal settes fram innen ett år etter at uføretrygd fra folketrygden er innvilget. Når særlige grunner gjør det rimelig, kan pensjonsordningen etter søknad fra medlemmet gi pensjon selv om krav ikke er satt fram innen fristens utløp.

Et medlem som gjør krav på midlertidig uførepensjon eller uførepensjon, plikter å gi de opplysninger og levere de dokumenter som er nødvendig for at pensjonsordningen skal kunne vurdere om vedkommende har rett til pensjon. Dersom pensjonsordningen finner det nødvendig, kan den som søker pensjon, pålegges å la seg undersøke av en lege etter pensjonsordningens bestemmelse. Pensjonsordningen dekker utgiftene ved undersøkelsen.

Et medlem som mottar pensjon, plikter å underrette pensjonsordningen om endringer i forhold som kan være avgjørende for om medlemmet fortsatt har rett til ytelsen. Medlemmet skal opplyse om forventet inntekt og om endringer i inntekten. Dersom medlemmet har fått utbetalt for lite eller for mye pensjon, skal det foretas et etteroppgjør. Departementet kan gi forskrift med nærmere regler om etteroppgjør.

§ 14. Midlertidig uførepensjon og uførepensjon skal utbetales fra og med den måneden medlemmet fyller vilkårene. Pensjonen faller bort i den utstrekning det utbetales lønn under sykdom eller sykepenger fra folketrygden. Etterbetaling av pensjon til medlem som mottar arbeidsavklaringspenger etter folketrygdloven kapittel 11 eller uføretrygd etter folketrygdloven kapittel 12, skal skje med samme virkningstidspunkt som for folketrygdens ytelser.

Retten til midlertidig uførepensjon og uførepensjon faller bort fra og med måneden etter at medlemmet når aldersgrensen for stillingen, men senest fra måneden etter fylte 67 år. Ved dødsfall utbetales pensjonen til og med måneden etter døds måneden. Dersom avdøde etterlater seg ektefelle, løper pensjonen ytterligere én måned.

Dersom arbeidsavklaringspenger etter folketrygdloven kapittel 11 er redusert eller stanset av andre grunner enn ved samtidig arbeid etter folketrygd-

loven § 11-18, kan midlertidig uførepensjon reduseres eller stanses tilsvarende.

Et medlem som forsettlig er skyld i at inntektsevnen er nedsatt, har ikke rett til midlertidig uførepensjon eller uførepensjon. Medlemmet har heller ikke rett til pensjon dersom han eller hun uten rimelig grunn nekter å ta imot tilbud om behandling, rehabilitering eller arbeidsrettede tiltak. Det samme gjelder dersom medlemmet opptrer på en måte som vedkommende bør forstå kan forverre helsetilstanden eller forlenge arbeidsuførheten.

Dersom medlemmet beholder retten til opprinnelig uføregrad etter folketrygdloven § 12-9 tredje ledd (hvilende rett), beholder medlemmet også retten til opprinnelig uføregrad etter loven her i samme tidsrom. Medlemmet må gi pensjonsordningen melding om at retten til opprinnelig uføregrad fra folketrygden er i behold.

§ 14 a. Spørsmålet om rett til midlertidig uførepensjon og uførepensjon kan til enhver tid tas opp til ny behandling.

III

I lov 22. juni 1962 nr. 12 om pensjonsordning for sykepleiere (sykepleierpensjonsloven) gjøres følgende endringer:

Kapittel V skal lyde:

Kapittel V. Midlertidig uførepensjon og uførepensjon.

§ 12. Det er et vilkår for rett til midlertidig uførepensjon og uførepensjon at medlemmet har fått evnen til å utføre inntektsgivende arbeid (inntektsevnen) nedsatt på grunn av sykdom, skade eller lyte i en slik grad at vedkommende ikke kan fortsette i sin vanlige stilling og ikke kan skaffe seg annet høvelig arbeid. Ved vurdering av om det foreligger sykdom gjelder det samme sykdomsbegrepet som i folketrygdloven kapitlene 11 og 12.

Det er et vilkår for uførepensjon at inntektsevnen er varig nedsatt, se folketrygdloven § 12-7 første ledd. Midlertidig uførepensjon gis når det ikke er avklart om inntektsevnen er varig nedsatt. Et medlem som er innvilget arbeidsavklaringspenger fra folketrygden, får midlertidig uførepensjon. Et medlem som er innvilget uføretrygd fra folketrygden, får uførepensjon.

Dersom medlemmet ikke har tapt hele inntektsevnen i stillingen som gir rett til medlemskap i pensjonsordningen, ytes det redusert (gradert) pensjon svarende til den del av inntektsevnen som er tapt. Ved denne vurderingen tas det hensyn til ethvert arbeid som medlemmet kan utføre. Dersom pensjonisten har rett til arbeidsavklaringspenger eller uføretrygd fra

folketrygden, ytes pensjonen normalt etter samme grad som i folketrygden. Dersom medlemmet ikke hadde full stilling da uførheten inntrådte, fastsettes graden i forhold til inntekten i den reduserte stillingen. Det gis ikke pensjon ved lavere uføregrad enn 20 prosent.

Retten til midlertidig uførepensjon og uførepensjon inntreffer ikke når inntektsevnen blir nedsatt innen to år etter at medlemmet tiltrådte stillingen, og nedsettelsen skyldes en sykdom eller et lyte som medlemmet led av eller hadde symptomer på ved tiltredelsen, og som det må antas at han eller hun da kjente til. Det samme gjelder dersom et medlem som har deltidsstilling, får økt stillingsprosenten. Det kan likevel gis hel eller delvis pensjon når særlige grunner taler for det.

Rett til uførepensjon etter kapitlet her har også den som har fratrudd stillingen etter 1. januar 1967 med rett til oppsatt alderspensjon, og som senere blir innvilget uføretrygd fra folketrygden. Uførepensjonen gis fra samme tidspunkt og med samme uføregrad som ytelsen fra folketrygden.

§ 13. Ved beregning av midlertidig uførepensjon og uførepensjon tas det hensyn til hvor stor del av inntektsevnen som er tapt (uføregraden) og medlemmets tjenestetid. Har medlemmet tapt hele inntektsevnen, utgjør full pensjon summen av

- a. 25 prosent av folketrygdens grunnbeløp, likevel ikke mer enn 6 prosent av pensjonsgrunnlaget,
- b. 3 prosent av pensjonsgrunnlaget opp til 6 ganger grunnbeløpet og
- c. 69 prosent av den delen av pensjonsgrunnlaget som er mellom 6 og 12 ganger grunnbeløpet.

Dersom inntektsevnen er nedsatt, men ikke i en slik grad at medlemmet har rett til arbeidsavklaringspenger eller uføretrygd fra folketrygden, beregnes pensjonen etter første ledd og tillegges 66 prosent av pensjonsgrunnlaget opp til 6 ganger grunnbeløpet.

Det pensjonsgrunnlaget medlemmet har på det tidspunktet uførepensjonen skal begynne å løpe, benyttes ved beregningen. Pensjonsgrunnlaget fastsettes etter kapittel IV, unntatt bestemmelsene i § 8 femte til syvende ledd om beregning av gjennomsnittsgrunnlag. Dersom sykdommen, skaden eller lytet har redusert inntektsevnen gradvis, kan det ved beregning av pensjonen tas utgangspunkt i det pensjonsgrunnlaget medlemmet hadde før sykdommen, skaden eller lytet oppstod. Den stillingsprosenten medlemmet hadde før sykdommen, skaden eller lytet oppstod, skal da legges til grunn ved beregningen.

Dersom uføregraden er lavere enn 100 prosent, fastsettes pensjonen til en forholdsmessig andel av beløpet beregnet etter første og andre ledd.

Er tjenestetiden kortere enn 30 år, avkortes pensjonen forholdsmessig. Det skal medregnes tjeneste-

tid medlemmet ville ha fått om han eller hun var blitt stående i stillingen til aldersgrensen (framtidig tjenestetid), men ikke ut over 67 år.

Det medregnes ikke framtidig tjenestetid dersom pensjonen er innvilget etter § 27 femte ledd. Uførepensjonen skal da avkortes etter forholdet mellom tjenestetiden og den tjenestetid vedkommende ville ha fått fra den dag han eller hun ble medlem av pensjonsordningen og fram til aldersgrensen, likevel ikke mer enn 40 år og ikke mindre enn 30 år.

Skyldes uførheten en skade eller sykdom som er en umiddelbar følge av usedvanlig påkjenning eller ulykkestilfelle i tjenesten, skal pensjonen beregnes med full tjenestetid.

§ 14. Forsørger medlemmet barn under 18 år, skal det for hvert barn ytes et barnetillegg på 4 prosent av pensjonsgrunnlaget opp til 6 ganger folketrygdens grunnbeløp. Barnetillegget reduseres forholdsmessig hvis pensjonen er beregnet etter redusert tjenestetid. Det samme gjelder ved redusert uføregrad.

Samlet barnetillegg kan likevel ikke overstige et beløp tilsvarende 12 prosent av pensjonsgrunnlaget opp til folketrygdens grunnbeløp. Er barnetillegget redusert etter første ledd annet og tredje punktum, reduseres beløpsgrensen tilsvarende.

Barnetillegg utbetales til og med den måneden barnet fyller 18 år eller i tilfelle måneden etter barnets død.

§ 15. Pensjonen reduseres dersom pensjonisten har inntekt som overstiger en inntektsgrense som beregnes når uførepensjonen innvilges. Inntektsgrensen tilsvarer den inntekten pensjonisten er forutsatt å kunne skaffe seg etter uførheten, og oppjusteres i samsvar med senere reguleringer av grunnbeløpet. Mottar pensjonisten uføretrygd fra folketrygden, tillegges inntektsgrensen 40 prosent av folketrygdens grunnbeløp per kalenderår.

Reduksjonen skal svare til den overskytende inntekten multiplisert med vedkommendes uførepensjon ved 100 prosent uførhet og dividert med pensjonsgrunnlaget.

Som inntekt etter første og andre ledd regnes pensjongivende inntekt etter folketrygdloven § 3-15 eller inntekt av samme art fra utlandet. Det kan gjøres unntak for inntekt som skriver seg fra en avsluttet aktivitet.

Den fastsatte uføregraden endres ikke selv om pensjonen reduseres på grunn av inntekt.

Det utbetales ikke pensjon når inntekten utgjør mer enn 80 prosent av samlet inntekt før uførhet.

Barnetillegg etter § 14 reduseres i samme forhold som pensjonen er redusert etter første og andre ledd.

Departementet kan gi forskrift med nærmere regler om reduksjon av pensjon på grunn av inntekt.

§ 16. Det er et vilkår for å få rett til midlertidig uførepensjon og uførepensjon at medlemmet setter fram krav om det. Kravet skal settes fram innen ett år etter at medlemmet fratrådte med rett til hel eller delvis pensjon eller har fått permisjon fra sin stilling uten lønn eller med avkortet lønn. Krav om uførepensjon etter § 12 femte ledd skal settes fram innen ett år etter at uføretrygd fra folketrygden er innvilget. Når særlige grunner gjør det rimelig, kan pensjonsordningen etter søknad fra medlemmet, gi pensjon selv om krav ikke er satt fram innen fristens utløp.

Et medlem som gjør krav på midlertidig uførepensjon eller uførepensjon, plikter å gi de opplysninger og levere de dokumenter som er nødvendig for at pensjonsordningen skal kunne vurdere om vedkommende har rett til pensjon. Dersom pensjonsordningen finner det nødvendig, kan den som søker pensjon, pålegges å la seg undersøke av en lege etter pensjonsordningens bestemmelse. Pensjonsordningen dekker utgiftene ved undersøkelsen.

Et medlem som mottar pensjon, plikter å underrette pensjonsordningen om endringer i forhold som kan være avgjørende for om medlemmet fortsatt har rett til ytelsen. Medlemmet skal opplyse om forventet inntekt og om endringer i inntekten. Dersom medlemmet har fått utbetalt for lite eller for mye pensjon, skal det foretas et etteroppgjør. Departementet kan gi forskrift med nærmere regler om etteroppgjør.

§ 17. Midlertidig uførepensjon og uførepensjon skal utbetales fra og med den måneden medlemmet fyller vilkårene. Pensjonen faller bort i den utstrekning det utbetales lønn under sykdom eller sykepenge fra folketrygden. Etterbetaling av pensjon til medlem som mottar arbeidsavklaringspenge etter folketrygdloven kapittel 11 eller uføretrygd etter folketrygdloven kapittel 12, skal skje med samme virkningstidspunkt som for folketrygdens ytelser.

Retten til midlertidig uførepensjon og uførepensjon faller bort fra og med måneden etter at medlemmet når aldersgrensen for stillingen, men senest fra måneden etter fylte 67 år. Ved dødsfall utbetales pensjonen til og med måneden etter døds måneden. Dersom avdøde etterlater seg ektefelle, løper pensjonen ytterligere én måned.

Dersom arbeidsavklaringspenge etter folketrygdloven kapittel 11 er redusert eller stanset av andre grunner enn ved samtidig arbeid etter folketrygdloven § 11-18, kan midlertidig uførepensjon reduseres eller stanses tilsvarende.

Et medlem som forsettlig er skyld i at inntektseventen er nedsatt, har ikke rett til midlertidig uførepensjon eller uførepensjon. Medlemmet har heller ikke rett til pensjon dersom han eller hun uten rimelig grunn nekter å ta imot tilbud om behandling, rehabilitering eller arbeidsrettede tiltak. Det samme gjelder dersom medlemmet opptrer på en måte som vedkommende bør forstå kan forverre helsetilstanden eller forlenge arbeidsuførheten.

Dersom medlemmet beholder retten til opprinnelig uføregrad etter folketrygdloven § 12-9 tredje ledd (hvilende rett), beholder medlemmet også retten til opprinnelig uføregrad etter loven her i samme tidsrom. Medlemmet må gi pensjonsordningen melding om at retten til opprinnelig uføregrad fra folketrygden er i behold.

§ 18. Spørsmålet om rett til midlertidig uførepensjon og uførepensjon kan til enhver tid tas opp til ny behandling.

IV

I lov 16. desember 2011 nr. 60 om pensjonsordning for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer (stortings- og regjeringspensjonsloven) gjøres følgende endringer:

§ 1-3 første ledd skal lyde:

Alderspensjon etter kapittel 2 og uførepensjon etter kapittel 5 er nettberegnete ytelser og skal ikke samordnes etter bestemmelsene i lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser.

§ 1-3 andre ledd første punktum skal lyde:

Alderspensjon etter kapitlene 3 og 4 samordnes etter bestemmelsene i samordningsloven.

Kapittel 5 overskriften skal lyde:

Kapittel 5. Midlertidig uførepensjon og uførepensjon.

§ 5-1 skal lyde:

§ 5-1 Virkeområde

Kapitlet gjelder midlertidig uførepensjon og uførepensjon for den som er eller har vært stortingsrepresentant eller regjeringsmedlem.

§ 5-2 skal lyde:

§ 5-2 Forholdet til lov om Statens pensjonskasse

Reglene om midlertidig uførepensjon og uførepensjon i lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse kapittel 6 gjelder så langt ikke annet følger av loven her.

§ 5-3 overskriften skal lyde:

§ 5-3 *Rett til midlertidig uførepensjon og uførepensjon*

§ 5-3 første ledd skal lyde:

Midlertidig uførepensjon og uførepensjon gis når et medlem må fratre vervet som stortingsrepresentant eller stilling som regjeringsmedlem på grunn av sykdom, skade eller lyte, og vedkommende er under 65 år.

§ 5-3 andre ledd bokstav a skal lyde:

a. har rett til *uføretrygd* etter folketrygdloven,

§ 5-4 første ledd skal lyde:

Pensjonsgrunnlaget for den som omfattes av § 5-3 første ledd, er det opptjeningsgrunnlaget som stortingsrepresentanten eller regjeringsmedlemmet har på tidspunktet *den midlertidige uførepensjonen eller uførepensjonen* gis virkning fra, se § 2-2 andre ledd.

§ 5-6 skal lyde:

§ 5-6. *Full opptjeningstid*

Når midlertidig uførepensjon og uførepensjon gis etter § 5-3 første ledd, er full opptjeningstid 30 år. Det samme gjelder for den som omfattes av § 5-3 andre ledd og som har opptjeningstid etter de tidligere lovene om pensjonsordninger for stortingsrepresentanter og statsråder.

Når uførepensjonen gis etter § 5-3 andre ledd og pensjonisten ikke hadde opptjeningstid etter de tidligere lovene om pensjonsordninger for stortingsrepresentanter og statsråder, regnes full opptjeningstid som perioden fra vedkommende ble medlem

og fram til 65 år, likevel ikke mer enn 40 år og ikke mindre enn 30 år.

Beregningen av midlertidig uførepensjon og uførepensjon skjer for øvrig i samsvar med lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse, men med de særskilte beregningsfaktorene som framgår av kapitlet her.

§ 5-7 oppheves.

Någjeldende § 5-8 blir § 5-7 og skal lyde:

§ 5-7 *Opphør av midlertidig uførepensjon og uførepensjon*

Midlertidig uførepensjon og uførepensjon opphører ved utgangen av måneden pensjonisten fyller 65 år.

Dersom pensjonisten dør før fylte 65 år, opphører midlertidig uførepensjon og uførepensjon ved utgangen av måneden etter dødsfallet. Dersom avdøde etterlater seg ektefelle, utbetales pensjonen i ytterligere én måned.

V

Ikrafttredelse og overgangsbestemmelser

1. Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.
2. Departementet gir forskrifter om uførepensjon fra tjenestepensjonsordning som omfattes av loven her, og som utbetales når loven trer i kraft, herunder regler om barnetillegg og senere endringer i pensjonene.
3. Uførepensjonister som har fylt 67 år når loven her trer i kraft, går over på alderspensjon fra og med måneden loven trer i kraft.

Oslo, i arbeids- og sosialkomiteen, den 12. februar 2014

Arve Kambe

leder og ordfører

Vedlegg 1**Brev fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe til Arbeids- og sosialdepartementet v/statsråden, datert 15. januar 2014****Spørsmål i forbindelse med Stortingets behandling av prop. 202 L (2012-2013) om ny uførepensjonsordning i Statens pensjonskasse**

I Stortingets høring i nevnte sak mottok arbeids- og sosialkomiteen et felles innspill fra arbeidstakerorganisasjonene i offentlig sektor. Notatet ligger vedlagt.

Arbeidstakerorganisasjonene viser til at beregningene i regjeringens proposisjon bygger på tall fra et utvalg av medlemmene i Statens Pensjonskasse, mens tilsvarende beregninger basert på medlemsmassen i Kommunal Landspensjonskasse viser at de foreslåtte løsningene slår helt annerledes ut. Organisasjonene fremmer på denne bakgrunn konkrete forslag til endringer i regjeringens forslag.

Arbeiderpartiets medlemmer i arbeids- og sosialkomiteen viser til innspillet og ber om statsrådets kommentarer til innvendingene mot beregningsgrunnlaget som er lagt til grunn for regjeringens forslag til endringer i regelverket. Vi ber også om en vurdering av de økonomiske konsekvensene av arbeidstakerorganisasjonenes konkrete forslag til endringer.

I forbindelse med komiteens behandling av saken har Arbeiderpartiet fått en henvendelse om to forhold. Det ene gjelder 80 prosent-regelen og bortfall av uførepensjon. Det andre gjelder foreldelsesfristen for å framsette krav om tjenestepensjon. Vi vil gjerne ha statsrådets kommentarer til disse innspillene.

Vi ble presentert for noen typetilfeller med ulikt pensjonsgrunnlag i folketrygden og i den offentlige

tjenestepensjonen. I to av tilfellene med uføregrad på hhv. 20 og 100 pst i den offentlige tjenestepensjonen, ble resultatet likevel null i utbetalt tjenestepensjon. Et tredje eksempel gjaldt en person med ulønnet permisjon fra stilling i offentlig sektor, der uførepensjonen fra tjenestepensjonen bortfalt ved en utbetalingsgrad på 42 pst.. Et fjerde eksempel gjaldt et tilfelle der vedkommende økte sin inntekt i offentlig stilling etter uførheten, fikk en utbetalingsgrad under 20 pst, som likevel ikke opphørte. Har departementet foretatt liknende beregninger av typetilfeller med samme resultat, eller er dette eksempler på utilsiktede virkninger?

Som alternativ ble vi presentert for et forslag om å knytte 80 prosent-regelen til utbetalingsgrad i forhold til all tidligere inntekt. Vi vil gjerne ha statsrådets vurdering av dette forslaget.

Det andre forslaget gjaldt å utvide eksisterende foreldelsesfrist i de lovfestede ordningene til å bli mer lik fristene i foreldelseslovens § 6, for å hindre store forskjeller mellom offentlig ansatte. Det ble blant annet vist til foreldelsesfristen i KLP, som er på 10 år, og til at SPK hadde varslet at de fra 2015 kommer til å stramme inn på bruken av unntaksbestemmelsen, som hittil er blitt brukt i relativt mange saker. Vi vil gjerne ha statsrådets kommentar til dette innspillet.

Av hensyn til framdriften i Stortingets behandling, ber vi om at svar foreligger innen utgangen av januar 2014.

Vedlegg 2**Brev fra Arbeids- og sosialdepartementet v/statsråden til Arbeiderpartiets stortingsgruppe, datert 4. februar 2014****Svar på spørsmål i forbindelse med Stortingets behandling av prop. 202 L (2012–2013) om ny uførepensjonsordning i Statens pensjonskasse**

Jeg viser til brev datert 15. januar fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe hvor Arbeiderpartiets medlemmer i arbeids- og sosialkomiteen ber om svar og kommentarer på enkelte spørsmål i forbindelse med Stortingets behandling av prop. 202 L (2012–2013) Endringer i lov om Statens pensjonskasse og enkelte andre lover (ny uførepensjonsordning).

De temaene som tas opp er:

- Kompensasjonsnivået i den foreslåtte nye uførepensjonsordningen, og beregningsgrunnlaget som er lagt til grunn for forslaget
- De økonomiske konsekvensene av arbeidstakerorganisasjonenes forslag til endringer
- 80-prosent regelen og bortfall av uførepensjon
- Foreldelsesfristen for å framsette krav om uførepensjon i de lovfestede offentlige tjenestepensjonsordningene.

Bakgrunnen for Arbeiderpartiets brev er et notat fra arbeidstakerorganisasjonene i forbindelse med Stortingets høring i nevnte sak og en henvendelse som er sendt til Arbeiderpartiets stortingsgruppe uten at henvendelsen er lagt ved.

Kompensasjonsnivået i den foreslåtte nye uførepensjonsordningen, og beregningsgrunnlaget som er lagt til grunn for forslaget

Arbeidstakerorganisasjonene viser i sitt notat til at beregningene i proposisjonen bygger på tall fra et utvalg av medlemmene i Statens pensjonskasse (SPK), mens tilsvarende beregninger basert på medlemsmassen i Kommunal Landspensjonskasse (KLP) viser at de foreslåtte løsningene slår annerledes ut. Organisasjonene fremmer på denne bakgrunn konkrete forslag til endringer i lovforslagene.

Denne saken ble lagt fram av regjeringen Stoltenberg II, og den nåværende regjering valgte som kjent ikke å trekke proposisjonen, jf. brev fra Statsministeren til Stortingets presidentskap 8. november 2013. Før proposisjonen ble lagt fram ble det gjennomført en offentlig høring. Arbeidstakerorganisasjonene kommenterte også da beregningsgrunnlaget som var lagt til grunn for forslaget i den offentlige høringen, og etterlyste beregninger for kommunal sektor. Etter den offentlige høringen ble det foretatt beregninger for hvordan forslaget vil slå ut i kommunesektoren. Arbeidstakerorganisasjonene er kjent med disse beregningene, og en del av tallene er gjengitt i proposisjonen.

Beregningene viser at enkelte grupper i kommunesektoren kommer dårligere ut med den foreslåtte ordningen sammenliknet med dagens ordning. Dette er grupper som har svært høye kompensasjonsnivåer i dag. Med de nye reglene vil ansatte i kommunal sektor som mottar både uførepensjon fra KLP og uføretrygd fra folketrygden få en gjennomsnittlig kompensasjonsgrad på 85 prosent etter skatt. Kompensasjonsgraden varierer en god del med stillingsandelen. For tidligere heltidsansatte i kommunal sektor med full tjenestetid er kompensasjonsgraden i snitt 78,4 prosent etter skatt. Kompensasjonsgraden er betydelig høyere for deltidsansatte. For tidligere deltidsansatte i fellesordningen i KLP er kompensasjonsgraden etter skatt i snitt 97,2 prosent med nye regler, mot 105 prosent med dagens regler. Disse kompensasjonsnivåene er før eventuelle barnetillegg.

Jeg mener at disse kompensasjonsnivåene er svært høye, særlig for tidligere deltidsansatte. Tidligere deltidsansatte vil med forslaget i gjennomsnitt få et kompensasjonsnivå etter skatt som ligger tett opp mot 100 prosent. De som forsørger barn under 18 år vil få en høyere utbetaling etter skatt som uførene enn de hadde som lønsmottakere. Jeg mener det vil være

et brudd på arbeidslinjen å øke kompensasjonsnivået til denne gruppen ytterligere.

Selv om beregningsgrunnlaget som ble brukt for å illustrere effektene av de foreslåtte reglene var basert på medlemsmassen i SPK, mener jeg at beregningene foretatt på kommunalt ansatte viser at forslagene til nye regler gir svært gode kompensasjonsnivåer også i kommunal sektor.

Økonomiske konsekvenser av arbeidstakerorganisasjonenes forslag til endringer i forslaget til beregningsregler i Prop. 202 L

Arbeidstakerorganisasjonenes forslag er i prioritert rekkefølge:

- Heving av taket for den inntektsuavhengige parameteren fra 6 til 10 pst. av pensjonsgrunnlaget
- Heving av den inntektsuavhengige parameteren fra 0,25 G til 0,3 G

Å heve taket for den inntektsuavhengige parameteren fra 6 til 10 pst. av pensjonsgrunnlaget (uten å heve kronebeløpet) vil øke uførepensjonen for alle nye uføretilfeller som har pensjonsgrunnlag under 4,17 G. Hvor høy økning dette gir i uførepensjonen kommer an på pensjonsgrunnlaget. Den største økningen i kroner vil være for personer med pensjonsgrunnlag på 2,5 G som vil få økt sin uførepensjon med 0,1 G (8 525 kroner med gjeldende G).

Å heve den inntektsuavhengige parameteren fra 0,25 G til 0,3 G (i tillegg til å øke taket for den inntektsuavhengige parameteren) vil øke uførepensjonen for alle med pensjonsgrunnlag over 2,5 G. For personer med pensjonsgrunnlag over 3 G (dvs. det store flertallet av SPK sine medlemmer) vil økningen i uførepensjonen være på 4 262 kroner med gjeldende G. Å øke kronebeløpet fra 0,25 G til 0,3 G vil kun gjelde nye uføretilfeller, og de økonomiske kostnadene av dette vil derfor øke gradvis etter hvert som en større og større andel av uførepensjonistene er omfattet av nytt regelverk.

På sikt (dvs. når alle uførepensjonister er omfattet av nytt regelverk) vil den årlige kostnadsøkningen knyttet til de aktive medlemmene (dvs. at vi ser bort fra de med oppsatte rettigheter) i SPK være om lag 170 millioner kroner. Jeg har ikke grunnlag for å tallfeste virkningen i kommunesektoren, men den er trolig i samme størrelsesorden.

80-prosent regelen og bortfall av uførepensjon

Det fremgår av brevet fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe at stortingsgruppen har fått en henvendelse om 80-prosent regelen og bortfall av uførepensjon. Det vises til noen typetilfeller som ikke er lagt ved, og det er derfor ikke mulig å kommentere disse.

80-prosentregelen innebærer at det ikke utbetales pensjon når inntekten etter uførhet utgjør mer enn 80 pst. av samlet inntekt for uførhet, jf. forslaget i lov om Statens pensjonskasse § 29 femte ledd. I noen tilfeller kan dette gi resultater som kan synes ulogiske. For eksempel vil det kunne være tilfeller hvor inntektsbortfallet i den offentlige stillingen er større enn 20 pst. hvor det ikke vil bli utbetalt uførepensjon, og det vil være tilfeller hvor utbetalingsgraden i den offentlige ordningen er lavere enn 20 pst. hvor det likevel vil bli utbetalt uførepensjon. Dette gjelder hvis deler av inntekten før og/eller etter uførhet kommer fra arbeid i privat sektor. Utformingen av 80-prosentregelen i lovforslaget er etter mitt skjønn likevel fornuftig, fordi det er det samlede inntektsbortfallet som følger av uførheten som skal være overordnet for hvorvidt det utbetales uførepensjon/uføretrygd eller ikke. Slik lovforslaget er utformet vil det sikre nettopp dette.

Foreldelsesfrisen for å fremsette krav om uførepensjon i de lovfestede offentlige tjenstepensjonsordningene

Reglene om foreldelse gjelder dels det å framsette et krav om en uførepensjon og dels foreldelse av den utbetalte ytelsen. Selve ytelsen foreldes etter foreldelseslovens alminnelige foreldelsesfrist på tre år, med en tilleggsfrist i særlige tilfeller på ti år. Disse reglene er felles for Statens pensjonskasse og KLP.

Spørsmålet som er tatt opp gjelder foreldelse av krav om uførepensjon. Lov om Statens pensjonskasse § 27 fjerde ledd, som i Prop. L 202 (2012-2013) er foreslått videreført i § 30, lyder:

«Krav om uførepensjon må settes fram innen ett år etter at medlemmet er fratrudd eller har fått permisjon fra sin stilling uten lønn eller med avkortet lønn. Når særlige grunner gjør det rimelig, kan Pensjonskassens styre etter søknad fra medlemmet tilstå uførepensjon selv om krav herom ikke er satt fram innen fristens utløp.»

Som det framgår av bestemmelsen faller retten til uførepensjon bort hvis krav om uførepensjon ikke er satt fram innen ett år (fristen løper først fra fratredelsen, som gjerne er fra opphør av sykelønn eller senere). Dersom særlige grunner gjør det rimelig kan det ses bort fra fristen, slik at retten fortsatt er i behold.

Forsikringsavtaleloven § 18-6, som er i samsvar med foreldelsesloven § 6, bestemmer at retten til pensjon normalt foreldes ti år fra siste termin ble utbetalt, eventuelt fra første gang det kunne vært krevd utbetaling. KLP har i sine vedtekter for fellesordningen § 12-6 vist til denne bestemmelsen.

For pensjonsordninger som reguleres av forsikringsavtaleloven, foreldes krav på uførepensjon således etter ti år, uten noen dispensasjonsadgang, mens det etter lov om Statens pensjonskasse gjelder en ettårsfrist, men med dispensasjonsadgang.

Jeg kjenner ikke til at SPK har varslet at det fra 2015 vil bli strammet inn på bruken av unntaksbestemmelsen, som hittil er blitt brukt i relativt mange saker. Så lenge ettårsfristen er supplert med en dispensasjonsadgang, vil det i praksis ikke være særlig forskjell mellom Statens pensjonskasse og ordninger som er bundet av forsikringsavtaleloven.

